

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Thema: de veranderopgave.....	2
1.1 Inleiding	2
1.2. Herijking Investeringsagenda (HIA)	2
1.3 Wet- en regelgeving	5
1.4. Overige ontwikkelingen.....	6
Hoofdstuk 2 Updates eerdere rapportages	7
2.1 Internationale samenwerking en gegevensuitwisseling.....	7
2.2 Internationale invordering	10
2.3 Beheersing fiscale processen.....	13
2.4 Zeer vermogende personen.....	13
Hoofdstuk 3 Moties en toezeggingen	15
3.1 Update risico's voor continuïteit en eventuele nieuwe knelpunten	15
3.2 Update onderwerpen niet zijnde continuïteitsrisico's.....	20
Bijlage Productietabellen	32

Inleiding

Deze twintigste halfjaarsrapportage van de Belastingdienst gaat over het eerste halfjaar van 2017. Als thema wordt in hoofdstuk 1 de veranderopgave van de Belastingdienst behandeld. Hoofdstuk 2 bevat de stand van zaken op onderwerpen waarover in eerdere halfjaarsrapportages is gerapporteerd, aangevuld met onderwerpen waarover een update in deze halfjaarsrapportage is toegezegd. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op moties en toezeggingen. Tot slot is een bijlage opgenomen met de verschillende productietabellen.

Hoofdstuk 1 Thema: de veranderopgave

1.1 Inleiding

De Belastingdienst staat voor de opgave de continuïteit te borgen, blijvend betaalbaar te zijn en de verbeteringen die hiervoor nodig zijn te realiseren. Om hieraan te voldoen staat de Belastingdienst de komende jaren voor een brede veranderopgave. De herijking van de Investeringsagenda, beschreven in paragraaf 2 van dit hoofdstuk, geeft hier concreet richting aan. De Belastingdienst voert (fiscale) wet- en regelgeving uit, zowel nationaal als internationaal. Ook het implementeren en uitvoeren van nieuwe wet- en regelgeving is onderdeel van de veranderopgave van de Belastingdienst. Voor de komende periode vloeien naar verwachting met name uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming en het Regeerakkoord wijzigingen voort. Ook zal de Belastingdienst, met name de Douane, in de uitvoering van zijn taak de komende periode te maken krijgen met de impact van de Brexit.

Bovenstaande elementen van de veranderopgave gaan over de inhoud van de verandering van het werk van de primaire processen en de daarbij behorende voortbrengingsprocessen op het gebied van bedrijfsvoering en informatievoorziening. De veranderingen kunnen niet gerealiseerd en geïmplementeerd worden zonder verbetering van de sturing en beheersing van de processen van de Belastingdienst. In lijn met de aanbevelingen van de Commissie onderzoek Belastingdienst van 27 januari 2017¹ is de topstructuur aangepast en inmiddels van toepassing. De nieuwe topstructuur heeft als doel de veranderopgave waarvoor de Belastingdienst staat effectief aan te kunnen sturen.

Het succesvol tot stand brengen van verandering staat of valt met eigenaarschap en sturing in de nieuwe topstructuur. Eigenaarschap binnen de belastingdienst maakt strakke sturing, het maken van keuzes en het stellen (en vasthouden) van prioriteiten mogelijk waardoor verandertrajecten tijdig en binnen scope gerealiseerd worden. Dit vraagt om aanspreken, tijdig escaleren, leren van gemaakte fouten en volharding. Even cruciaal voor het succesvol veranderen is transparantie naar alle medewerkers over de scope van de verandering, de aanpak en de stand van zaken. In implementaties wordt rekening gehouden met het verandervermogen in de organisatie; er wordt gestuurd op blijvend gebruik van nieuwe producten en processen en borging van de resultaten.

In dit hoofdstuk wordt de veranderopgave verder toegelicht:

- paragraaf 2 beschrijft de herijking van de Investeringsagenda (HIA)
- paragraaf 3 beschrijft de wijzigingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving (AVG en Regeerakkoord)
- paragraaf 4 beschrijft de overige ontwikkelingen (Brexit)
- paragraaf 5 beschrijft de inrichting en werking van de topstructuur en ketensturing

1.2. Herijking Investeringsagenda (HIA)

In 2015 is de Belastingdienst gestart met de Investeringsagenda; het verbeterprogramma waarbij werkprocessen worden gemoderniseerd en effectiever

¹ Kamerstuk: 2017-0000017768

gebruik wordt gemaakt van informatie. In januari 2017 is duidelijk gemaakt dat de structureel beoogde doelstellingen (beter, goedkoper, meer in control) niet in het eerder voorziene tempo gehaald zouden gaan worden als doorgegaan zou worden op de oude weg. De IA-doelstellingen zijn onverminderd urgent zoals ook de Commissie onderzoek Belastingdienst in januari 2017 heeft geconstateerd. De herijking van de Investeringsagenda (hierna: HIA) is in 2017 uitgevoerd. Op 19 september heeft de staatssecretaris de Tweede Kamer door middel van een brief en daarbij gevoegd rapport geïnformeerd over de resultaten van de HIA². Naast de hoofdlijnen van de veranderingen die voortvloeien uit de herijking is daarin ook de aanpak voor het vervolg opgenomen, welke vanaf de start een tijdshorizon van drie jaar heeft. De onderstaande paragrafen 1.2.1 tot en met 1.2.4 zijn overgenomen uit deze rapportage.

De herijking geeft aan dat de besparingsopgave overeind blijft, maar dat keuzes moeten worden gemaakt t.a.v. ICT-investeringen. Daarmee blijven de ambitie en de doelstellingen van de IA met deze herijking overeind. Dit wordt ook onderschreven door Commissie Onderzoek Belastingdienst, Algemene Rekenkamer en bureau BIT. De Belastingdienst is van mening dat de voorstellen uit de herijking de basis vormen voor een realistische en haalbare uitwerking van de IA.

De focus van de HIA ligt op zes primaire processen (inkomensheffingen, omzetbelasting, automiddelen, boekenonderzoeken, bezwaar en inning). De processen zijn geselecteerd op basis van duizenden ideeën van medewerkers. Een blik op de zes processen toont een aantal gemeenschappelijke lijnen van de verbetering. Deze worden beschreven in paragraaf 1.2.1 tot en met 1.2.4. Sommige veranderingen zijn snel en makkelijk door te voeren, andere vragen realisatie van ondersteunende voorzieningen, veranderingen in regelgeving (of onderzoek naar de mogelijkheden voor wijziging) en de inrichting van (landelijke) werkverdeling. Een van de waarborgen op de herijking is dat er een second opinion op de IA wordt uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor de ICT component. Dit is ook gemeld tijdens het Algemeen Overleg Belastingdienst (25 oktober 2017). PM Tweede Opinie.

Met opmerkingen : Tegen de tijd dat de HIA uitgaat is er een second opinion met de Kamer gedeeld. Nu nog PM.

1.2.1. Interactie met burgers en bedrijven

Voor burgers en bedrijven wordt het makkelijker om digitaal zaken te doen met de Belastingdienst. Door zaken "aan de voorkant" goed te regelen met duidelijke informatie en slimme digitale formulieren wordt het makkelijker zaken in één keer goed te doen; dat zorgt voor de medewerkers voor minder vragen, minder handmatig werk om fouten te herstellen en de kwaliteit van de informatie die het proces bij de Belastingdienst in gaat wordt beter:

- burgers en bedrijven krijgen zoveel mogelijk hulp bij het digitaal invullen van berichten; zowel door duidelijke algemene informatie als door voorinvulling en door gebruik van gecertificeerde software als door slimme digitale formulieren die helpen bij het maken van keuzes en voorkomen van fouten door consistentiechecks;
- berichten kunnen digitaal worden ingediend;
- digitaal indienen wordt mogelijk via een portaal waarin burgers en bedrijven niet alleen zelf berichten naar de Belastingdienst kunnen sturen, maar ook snel een reactie krijgen op het ingestuurde bericht;
- via dit portaal kunnen burgers en bedrijven niet alleen aangiften en andere formulieren insturen maar ook hun actuele status en contactmomenten met de Belastingdienst zien zodat ze weten hoe het staat met hun aangiften, bezwaren en andere berichten; ze kunnen ook hun betaalstatus checken;
- de informatie die in het klantbeeld voor de medewerkers staat wordt zoveel mogelijk ook inzichtelijk gemaakt voor burgers en bedrijven;
- burgers en bedrijven kunnen interactief wijzigingen van eerdere berichten makkelijk doorgeven via het portaal én kunnen betalen.

² Kamerstukken II, 2017/18, 31066, nr. 378, bijlage.

Naast de digitale ondersteuning van de interactie wordt in een aantal verbetertrajecten op initiatief van de Belastingdienst telefonisch contact gezocht met burgers en bedrijven. Bijvoorbeeld om erop te wijzen dat betaaltermijnen dreigen te verstrijken of om de voorbereiding van een boekenonderzoek en de daarbij horende verplichtingen toe te lichten.

1.2.2. Slim kiezen (analyse)

Medewerkers krijgen steeds vaker het werk waarmee zij hun vakkenis optimaal kunnen inzetten doordat slimme risicomodellen worden gebruikt om te bepalen of zaken in het massale proces automatisch kunnen worden afgehandeld of dat maatwerk door de toezichtmedewerkers wordt geleverd. Voor de ontwikkeling van risicomodellen is de expertise van medewerkers onontbeerlijk:

- risicomodellen zijn gebaseerd op slimme analytics en op datafundamenten;
- risicomodellen worden ingezet om goed te kiezen of zaken geautomatiseerd in het massale proces afgehandeld kunnen worden of een maatwerk-beoordeling door een vaktechnisch medewerker nodig hebben;
- in risicomodellen wordt de informatie ingezet die door medewerkers bij de behandeling van zaken wordt gegenereerd en vastgelegd.

1.2.3. Eén klantbeeld voor de medewerker

Er komt één actueel en compleet beeld van de burger en het bedrijf:

- in dat beeld staan voor alle middelen de fiscale gegevens, de transacties met de Belastingdienst (aangiften, verzoeken, belastingaanslagen) in aantallen en qua nalevingsgedrag (tijdigheid, juistheid), contact- en relatiegegevens en de status van lopende zaken en waar deze in behandeling zijn;
- in het klantbeeld staat ook de informatie die burgers en bedrijven in hun eigen portaal zien.

Voor medewerkers betekent dit dat zij tijd besparen doordat ze niet langer in allerlei systemen en applicaties op zoek moeten naar informatie en gegevens. Het klantbeeld met daarin de gegevens die de medewerker nodig heeft voor zijn taak wordt automatisch gevuld uit de gegevens van achterliggende systemen.

1.2.4. Behandelen van werk

Voor medewerkers en teamleiders worden de volgende verbeteringen ingezet:

- zaken komen tijdig bij medewerkers terecht, met alle informatie die ze nodig hebben om de zaak te behandelen in één dossier waarin de behandelaar de resultaten van de behandeling eenduidig kan vastleggen, deze informatie wordt automatisch opgenomen in het klantbeeld en ingebracht in de leercirkel voor risicomodellen;
- teamleiders krijgen stuurinstrumenten om te zorgen dat ze hun medewerkers kunnen aansturen in de uitvoering van de zaken die op basis van data-analyse en werkverdeling aan het team worden toegedeeld;
- de transactieverwerking in de middelsystemen wordt efficiënter met minder uitval door fouten; wendbaarheid kan worden vergroot door de selectie los te koppelen van de transactiesystemen en door toepassing van moderne IT-oplossingen.

1.2.5 Realisatie en implementatie van de HIA

De Investeringsagenda is herijkt vanwege het feit dat de doelstellingen niet in het eerder voorziene tempo gerealiseerd zouden worden als doorgegaan zou zijn op de oude weg. Voor de (tijdlijn van de) realisatie en implementatie van het vervolg, de HIA, is daarom extra aandacht nodig. Eigenaarschap en medewerkersbetrokkenheid spelen een belangrijke rol bij zowel de realisatie als de implementatie van de veranderingen. In aansluiting op de topstructuur wordt de realisatie van de HIA belegd bij de ketens (zie paragraaf 1.4.2.). Implementatie en batenrealisatie van de procesverbeteringen en – vernieuwingen zijn de verantwoordelijkheid van de lijn/de uitvoering. Zowel realisatie als implementatie worden gestructureerd aangepakt met een beheersbare en realistische planning, vaste besluitvormingstrajecten en onderliggende documenten (zoals business cases, impactbepalingen en implementatieplannen).

Medewerkers uit de betreffende ketens en segmenten (inclusief vaktechniek) worden actief betrokken bij de realisatie en implementatie van de veranderingen. De medewerkers worden zowel over de realisatie als implementatie actief en actueel geïnformeerd.

1.3 Wet- en regelgeving

1.3.1 Algemene verordening gegevensbescherming

Op 25 mei 2018 wordt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing in alle lidstaten van de Europese Unie. De AVG bevat beginselen van gegevensbescherming, zoals rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie, minimale gegevensverwerking, opslagbeperking en doelbinding. Deze zijn uitgewerkt in rechten van burgers (degenen over wie persoonsgegevens worden verwerkt) en verplichtingen voor gegevensverwerkende partijen. Het gaat dan voor burgers bijvoorbeeld om (algemene) informatieverstrekking over gegevensverwerking, recht op inzage en rectificatie en recht van bezwaar. Voor de gegevensverwerkende partijen gaat het onder meer om toepassing van *privacy by design* en *by default*³, het bijhouden van een register van gegevensverwerkingen, passende beveiliging van persoonsgegevens en het melden van datalekken. Deels betreft dit aanscherpingen van de bestaande praktijk onder de Wet bescherming persoonsgegevens, maar deels introduceert de AVG ook nieuwe rechten en verplichtingen waaraan ook de Belastingdienst zal moeten voldoen. De implementatie van de AVG heeft daarmee een fors aandeel in de veranderopgave waar de Belastingdienst al voor staat. Dit biedt de kans om bij nieuw te ontwerpen processen en informatiesystemen de verplichtingen vanuit de AVG mee te nemen. Aan eisen die uit de beginselen van *privacy by design* en *by default* voortvloeien, kan dan direct worden voldaan.

Op korte termijn richt de Belastingdienst zich op de zogenoemde basispositie. Hieraan is in de periode waar deze halfjaarsrapportage op ziet gewerkt. Deze basispositie waarborgt dat betrokkenen op een eenvoudige wijze hun rechten kunnen uitoefenen. Bestaande procedures, bijvoorbeeld rondom het melden van datalekken, inzage in en correctie van gegevens, worden daarbij geactualiseerd. Ook wordt het door de AVG voorgeschreven verwerkingenregister ingericht, dat de meldplicht voor verwerkingen van persoonsgegevens uit de Wbp vervangt. Gelijktijdig moet ervoor worden gezorgd dat de Belastingdienst duurzaam in lijn komt en blijft met de eisen die de AVG stelt aan het verwerken van persoonsgegevens. Op basis van de geïnventariseerde en geanalyseerde verwerkingen bij de Belastingdienst zullen activiteiten daartoe planmatig worden uitgevoerd. Hiervoor is meer tijd nodig dan de periode tot 25 mei 2018. De basispositie en de genoemde planmatige aanpak zijn er op gericht om in control te zijn over de activiteiten die nog moeten worden uitgevoerd na die datum. De Belastingdienst houdt hierover contact met de Autoriteit Persoonsgegevens. Over concrete activiteiten ten behoeve van de uitvoering van de AVG en (tussen)resultaten zal in de komende halfjaarsrapportages verslag worden gedaan.

1.3.2. Regeerakkoord

Het Regeerakkoord bevat maatregelen die leiden tot aanpassing van de (fiscale) wet- en regelgeving. De Belastingdienst heeft tijdens de formatie met de toen beschikbare informatie maatregelen al zoveel mogelijk getoetst op impact en invoeringsdatum. Bij de uitwerking van de maatregelen in wet- en regelgeving brengt de Belastingdienst zoals gebruikelijk de impact vanuit uitvoeringsperspectief zo goed mogelijk met uitvoeringstoetsen in beeld. Voor maatregelen die al meelopen in het Belastingplan 2018

³ Privacy by design betekent dat bij (het inrichten van) gegevensverwerkingen maatregelen worden getroffen die de bescherming van de rechten van de betrokkenen waarborgen. Privacy by default betekent dat bij de verwerking van gegevens de nodige maatregelen worden getroffen om te zorgen dat alleen die persoonsgegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking.

is dit inmiddels gebeurd. Ten aanzien van de andere in het Regeerakkoord opgenomen maatregelen zal bij de verdere uitwerking blijken wat de gevolgen voor de uitvoering daarvan zijn.

De uitvoeringstoetsen gaan over begrippen als maakbaarheid van de benodigde systemen, inpasbaarheid in het bredere stelsel, begrijpelijkheid voor burgers en bedrijven, handhaafbaarheid en fraudebestendigheid, verwachte impact op dienstverleningskanalen, personele gevolgen, gevolgen voor alle stappen in de keten en over kosten. Bij het opstellen van de uitvoeringstoetsen worden de expertise en ervaring van medewerkers ingezet.

Doel van de uitvoeringstoets is te komen tot een eenduidig advies dat in het besluitvormingsproces rond en over nieuwe wet- en regelgeving wordt meegewogen. De inmiddels sinds 2015 beproefde aanpak borgt eveneens bestuurlijk dat de inhoud van het advies belastingdienstbreed wordt gedragen. De uitvoeringstoetsen maken het daarmee mogelijk de consequenties van de wijzigingen in beeld te brengen in relatie tot het totaal van de veranderopgave van de Belastingdienst en de implementatie optimaal in te richten.

1.4. Overige ontwikkelingen

1.4.1 Brexit

Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft de Europese Raad op 29 maart 2017 kennisgegeven van zijn voornemen zich uit de Europese Unie te trekken. Binnen twee jaar na deze datum moet de terugtrekking geregeld zijn.

Gegeven het besluit van het VK om de EU te verlaten is het zeer waarschijnlijk dat het VK ook geen onderdeel meer is van de Europese interne markt en de douane-unie. Als dat gebeurt ontstaat een nieuwe buitengrens. Dit heeft gevolgen voor de taken van de Douane: er zal sprake zijn van herinvoering van douaneverplichtingen en toezicht tussen het VK en de EU. De gevolgen voor de uitvoering hangen af van de uiteindelijke afspraken die met het VK worden gemaakt. Wel is helder dat elk scenario, anders dan een (tijdelijke) voortzetting van het EU-lidmaatschap, tot gevolg zal hebben dat er douaneformaliteiten vervuld moeten worden die door Douane moeten worden gehandhaafd. Dit betekent dat aangifte moet worden gedaan bij in-, uit- en doorvoer waarbij de Douane toezicht zal houden op het juist, tijdig en volledig vervullen van deze verplichtingen. De introductie van douaneformaliteiten heeft door de omvang van de handelsstromen tussen Nederland en het VK aanzienlijke gevolgen voor Nederlandse bedrijven, burgers als ook voor de Douane. Daarnaast is toezicht op het handelsverkeer noodzakelijk om de inning van invoerrechten en toepassing van niet tarifaire maatregelen te garanderen en de veiligheid van de Unie en de interne markt te waarborgen. De exacte toename van het aantal en soort controles aan de grens en dus de impact voor Douane is nog niet bekend doordat er nog geen besluiten genomen zijn over de aard van de toekomstige relatie, het tijdstip waarop deze ingaat, de omvang van de goederenstroom tussen het VK en Nederland in een nieuwe relatie als ook de verwachtingen van de opdrachtgevers van Douane voor het toezicht na 29 maart 2019.

Om tijdig voorbereid te zijn op de gevolgen van de Brexit voert de Belastingdienst nadere analyses uit op de impact van de Brexit. De impact van de Brexit is breder dan Douane, in de analyses van de gevolgen worden ook de andere onderdelen, met name FIOD en de directie Grote Ondernemingen meegenomen.

De kritische tijdpaden worden in beeld gebracht. Daarnaast wordt er interdepartementaal en met het bedrijfsleven overlegd hoe de impact zo goed mogelijk kan worden opgevangen.

1.4.2. Topstructuur

De Belastingdienst staat voor een aantal uitdagingen. Het werk verandert en daarom verandert de organisatiestructuur mee. Er lopen binnen de Belastingdienst diverse grote en kleine organisatieveranderingen. Binnen Belastingen en Toeslagen zijn veranderingen

in gang gezet met het Organisatiebesluit van maart 2016. In september 2017 is de nieuwe topstructuur van de Belastingdienst vastgesteld. Hiermee zet de organisatie een stap naar een toekomstvast organisatiemodel dat duidelijkheid geeft voor de komende jaren. Als gevolg van onder andere de (herijkte) Investeringsagenda zal de organisatie van de Belastingdienst ook in de toekomst blijven veranderen.

De Belastingdienst is niet één-dimensionaal. Er vindt samenwerking in dwarsverbanden plaats: de ketens. Ketens zijn samenwerkingsverbanden tussen de onderdelen die naast hun eigen doelstellingen, één of meer gemeenschappelijk (of politiek) gekozen doelstellingen nastreven. In de keten staat samenwerking centraal, op basis van heldere taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Voorbeelden van ketens zijn de omzetbelasting, bezwaar, interactie, inning en betalingsverkeer. De inrichting van deze ketens is in volle gang. De ketens zijn ook verantwoordelijk voor de realisatie van de voorzieningen die noodzakelijk zijn om de veranderopgave te realiseren.

De Topstructuur volgt uit het advies van de Commissie onderzoek Belastingdienst (COB). De COB concludeerde in haar rapportage dat er een informele besluitvormingscultuur was binnen de Belastingdienst. Daardoor werden besluiten onvoldoende doordacht en was onduidelijk wie welke besluiten nam.

In de Topstructuur wordt een duidelijke scheiding tussen beleid, uitvoering en control gemaakt. Rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd voor de organisatie. Hiermee zet de organisatie een stap naar een toekomstvast organisatiemodel dat duidelijkheid geeft voor de komende jaren. De Belastingdienst wordt hiermee een gewoon directoraat binnen de rijksoverheid. De Topstructuur bevat een SG/DG-model zoals gebruikelijk bij rijksdiensten.

Op 21 september 2017 is, na positief advies van de medezeggenschap, de nieuwe topstructuur Belastingdienst ingevoerd.

Hoofdstuk 2 Updates eerdere rapportages

2.1 Internationale samenwerking en gegevensuitwisseling

2.1.1 Country by country reporting

Ter implementatie van actiepunt 13 van het OESO programma Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) is in Nederland en andere landen wetgeving aangenomen, die inhoudt dat een multinationale groep per land waarin deze actief is bepaalde informatie in een landenrapport moeten opnemen; het zogeheten country-by-country rapport. Binnen de Belastingdienst is de Coördinatiegroep Verrekenprijzen verantwoordelijk voor de uitvoering van deze regelgeving en de risicoanalyse en -selectie op basis van de ontvangen country-by-country rapporten die door Nederlandse en buitenlandse bedrijven moeten worden opgesteld. Sinds 1 september 2016 is deze Coördinatiegroep uitgebreid met acht specialisten die zich specifiek bezig houden met de uitvoering van country-by-country reporting en de bijbehorende risicoselectie. Daarnaast worden op dit moment twee extra specialisten geworven.

Op basis van de aanvullende documentatieverplichtingen verrekenprijzen dient een multinational met € 750 miljoen of meer geconsolideerde groepsomzet in het landenrapport informatie te verstrekken over haar activiteiten in de diverse landen waar zij actief is en kwantitatieve data over onder andere de omzet, winst, werknemers, activa en betaalde belasting op geaggregeerd niveau.

Het landenrapport wordt door de Belastingdienst primair gebruikt voor het beoordelen van substantiële verrekenprijrisico's en daarnaast voor andere risico's voor Nederland die verband houden met uitholling van de belastinggrondslag en winstverschuivingen. De deadline voor het opstellen en indienen van de landenrapporten door in Nederland

actieve multinationals is twaalf maanden na de laatste dag van een verslagjaar van de multinationale groep. In de praktijk zal voor veel multinationale groepen de deadline voor het eerste verslagjaar 31 december 2017 zijn.

Op dit moment worden binnen de Belastingdienst diverse voorbereidende werkzaamheden getroffen. Het was de verwachting dat de Belastingdienst jaarlijks zo'n 3.150 landenrapporten zou ontvangen, ongeveer 150 van Nederlandse uiteindelijke moederentiteiten en circa 3.000 via internationale uitwisseling met andere landen.⁴ Voor 1 september 2017 moesten de desbetreffende multinationals door middel van een notificatie bij de Belastingdienst aangeven welke entiteit het landenrapport voor 2016 indient en in welk land zij dit doet.⁵ De Belastingdienst heeft de multinationals waarvan bekend is dat zij (waarschijnlijk) onder deze verplichting vallen een brief gezonden waarin zij zijn gewezen op de notificatieverplichting.

Inmiddels zijn meer dan 3.100 notificaties ontvangen, waaronder ruim 170 van Nederlandse uiteindelijke moederentiteiten.

Naar verwachting komt in het vierde kwartaal van 2017 bij de Belastingdienst de IT-infrastructuur beschikbaar die het mogelijk maakt voor multinationals om het landenrapport digitaal in te dienen bij de Belastingdienst. De multinationals die in Nederland het landenrapport indienen, worden door de Belastingdienst geïnformeerd worden over de werking van deze IT-infrastructuur.

De Belastingdienst verricht vervolgens een geautomatiseerde risicoanalyse op de landenrapporten (zowel de in Nederland ingediende als de via de internationale uitwisseling ontvangen landenrapporten) gevolgd door een handmatige beoordeling. Deze risicoanalysetool wordt op dit moment ontwikkeld door de Belastingdienst. Uiteindelijk zullen verrekenprijsspecialisten van de Coördinatiegroep Verrekenprijzen, waaronder medewerkers van het country-by-country reporting team, de geselecteerde landenrapporten in samenspraak met de inspecteur en – mede afhankelijk van de onderkende risico's – eventueel andere specialisten verder beoordelen en in behandeling nemen. Landelijk zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd om de inspecteurs hierover te informeren. Ten slotte vindt met belastingadvieskantoren en met multinationals geregeld overleg plaats over de implementatie van en toelichting op de country-by-country reporting wetgeving.

Inmiddels is er een groot aantal landen waar soortgelijke wetgeving is geïmplementeerd of geïmplementeerd gaat worden, waaronder alle lidstaten van de EU. De OESO speelt hierbij ook een belangrijke rol en organiseert intervisie met betrekking tot de implementatie van country-by-country reporting in de verschillende landen.

Ook faciliteert de OESO het tot stand brengen van de uitwisselingsrelaties tussen de verschillende landen.⁶ Nederland heeft op dit moment met 54 landen een uitwisselingsrelatie. In de door de OESO geïnitieerde peer review wordt in de komende jaren in drie fasen getoetst op welke wijze landen country-by-country reporting hebben geïmplementeerd. Ook Nederland wordt in de peer review van de OESO beoordeeld. Daarnaast publiceert de OESO regelmatig aanvullende richtlijnen en rapporten.⁷ Deze stukken komen tot stand op basis van overleg met de diverse landen. Nederland heeft daarin een actieve rol en ondersteunt het opstellen van aanvullende documenten. Hierdoor kunnen immers kwalitatief hoogwaardige landenrapporten worden opgesteld door de multinationals en worden landen gestimuleerd volgens dezelfde wijze te werken bij de analyse en behandeling van de landenrapporten. Om niet af te wijken van deze aanvullende richtlijnen volgt Nederland de huidige en toekomstige uitleg van de OESO bij

4 Kamerstukken II 2015/16, 34 305, nr. 6, blz. 17-18.

5 Zie ook <https://www.gegevensportaal.net/cbc/aanmelden/>

6 Zie voor de huidige stand van zaken <http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/about-automatic-exchange/country-by-country-reporting.htm>. Overigens sluit de Verenigde Staten bilaterale uitwisselingsovereenkomsten. Onder andere met Nederland is een dergelijke overeenkomst gesloten.

7 <https://www.oecd.org/tax/guidance-on-the-implementation-of-country-by-country-reporting-beps-action-13.pdf>

de gestandaardiseerde documentatieverplichtingen die zijn neergelegd in de Wet Vpb 1969, tenzij daar uitdrukkelijk van wordt afwijken.

2.1.2 Rulinguitwisseling

2.1.2.1. Update gegevensuitwisseling EU

In de vorige halfjaarsrapportage is ingegaan op de uitwisseling van informatie over grensoverschrijdende rulings zoals in EU en OESO-verband is overeengekomen (Richtlijn 2015/2376 EU en BEPS actiepunten 5).⁸ In OESO-verband is de uitwisseling begonnen met ingang van 1 april 2016 en in EU-verband met ingang van 1 januari 2017. De uitwisseling van informatie over grensoverschrijdende rulings ziet echter niet alleen op met ingang van die data overeengekomen rulings, maar ook op rulings die daarvoor zijn afgesloten.

In de 18de halfjaarsrapportage is aangegeven dat het detecteren van in het verleden gesloten rulings een behoorlijke inspanning van de Belastingdienst vergt en de deadline van de uitwisseling in OESO-verband (31 december 2016) niet kon worden gehaald. In de brief aan de Tweede Kamer van 11 januari 2017 is ingegaan op de oorzaken van de vertraging en zijn tevens maatregelen aangekondigd om het proces van uitwisseling te versnellen.⁹ Deze maatregelen zijn inmiddels door de Belastingdienst geïmplementeerd en de rulings waarover informatie moet worden uitgewisseld zijn thans vrijwel allemaal in beeld. Op basis hiervan is de eerdere schatting van het aantal in het verleden gesloten rulings waarover informatie moet worden uitgewisseld naar beneden bijgesteld van 4.750 naar ruim 4.000.

In OESO-verband is aangegeven dat de informatie over in het verleden afgesloten rulings uiterlijk per 31 december 2017 zal zijn uitgewisseld. De uitwisseling van de informatie over bestaande rulings in OESO verband vordert gestaag (per 30 september 2017 zijn in OESO verband 1.885 van de naar schatting 2.000 rulings uitgewisseld). Recent is de EU-database voor de lidstaten beschikbaar gekomen. Op dit moment wordt gewerkt aan het vullen van die database. De verwachting is dat de deadline voor de uitwisseling van informatie over in het verleden gesloten rulings zal worden gehaald. Naar aanleiding van het debat in de Tweede Kamer van 1 juni 2017 wordt de Tweede Kamer in januari van 2018 ingelicht over de stand van zaken met betrekking tot de uitwisseling van informatie over rulings. Dit zal gaan over zowel de uitgaande als de inkomende informatie over rulings.

2.1.2.2 Panama Papers

In de 19e halfjaarsrapportage bent u geïnformeerd over de zogenoemde Panama Papers. De Belastingdienst heeft geconstateerd dat in het door het International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) vrijgegeven databestand de gegevens uit de Panama Papers zijn toegevoegd aan het reeds bestaande bestand waarin de ICIJ ruim drie jaar eerder de Offshore Leaks online heeft gezet.

Enkele landen blijken wel over delen van het bronbestand te beschikken. Nederland is daarmee in overleg om na te gaan of deze informatie toegevoegde waarde heeft. Het ontbreken van de brondocumenten én de afwezigheid van onderliggende financiële c.q. administratieve documentatie maakt het lastiger de signalen betreffende de in de Panama Papers genoemde Nederlandse belastingplichtigen goed te volgen. Pogingen, nationaal en internationaal, om de brondocumenten te verkrijgen hebben tot nu toe (nog) weinig resultaat opgeleverd.

Op 4 juli 2017 verscheen in de media een bericht over het verwerven door het Duitse Bundeskriminalamt (BKA) van de brondocumenten uit de Panama Papers. Aangezien zich in dit bestand informatie kan bevinden die voor de Nederlandse belastingheffing van

⁸ De Richtlijn is met ingang van 1 januari 2017 in de nationale wet geïmplementeerd in de Wet op de internationale bijstandverlening bij de heffing van belastingen.

⁹ Kamerstukken II, 2016/17, 31 066, nr. 326.

belang kan zijn, heeft de FIOD overleg gehad met het BKA. Deze heeft aangegeven dat – indien het bij het BKA in bezit zijnde bestand voor Nederland relevante gegevens bevat – het bereid is deze te delen met de Nederlandse bevoegde autoriteit. Momenteel wordt onderzocht of, op welke wijze en onder welke voorwaarden dit kan gebeuren. Dit proces kan enige tijd in beslag nemen, mede omdat het gaat om een omvangrijk bestand dat eerst in Duitsland wordt geanalyseerd. Voorts is van belang dat duidelijk wordt of deze informatie voor zowel strafrechtelijke als fiscale doeleinden kan worden gebruikt. Over het verkrijgen van bedoelde informatie uit Duitsland zijn op 28 augustus 2017 vragen vanuit de Tweede Kamer beantwoord.¹⁰

In OESO-verband voeren belastingdiensten van diverse landen – waaronder de Nederlandse Belastingdienst – onder de noemer Joint International Taskforce on Shared Intelligence and Collaboration (JITSIC) overleg over de Panama Papers. Gezamenlijk wordt daarbij nagegaan of landen elkaar verder kunnen helpen in de verwerking van de gegevens uit de Panama Papers. De Nederlandse Belastingdienst neemt actief deel aan deze internationale bijeenkomsten.

Tot op heden zijn via de ICJ database 468 Nederlandse belastingplichtigen of anderszins in Nederland bekende personen c.q. rechtspersonen door de Belastingdienst geïdentificeerd. Van de 427 geïdentificeerde personen valt 49% in het segment MKB, 24% in het segment particulieren, 16% in het segment grote ondernemingen en 2% in overige categorieën. De overige 41 Nederlandse links zijn nog onderhanden; voor de identificatie is aanvullende informatie nodig. Van de 427 geïdentificeerde personen heeft bij 378 een eerste beoordeling plaatsgevonden op fiscaal belang voor Nederland. Deze eerste beoordeling leidt in 64% van de gevallen tot een voorstel tot nadere beoordeling en behandeling. Dit is een tijdrovende procedure omdat vanwege het ontbreken van brondocumenten op andere wijze bewijsmateriaal vergaard moet worden (onder andere door opvraag in het buitenland).

Aan 243 belastingplichtigen is inmiddels een zogenoemde kennisgevingsbrief verstuurd. Hierop zijn tot nu toe 116 reacties ontvangen. In de meeste gevallen wordt de relatie met de in de Panama Papers genoemde entiteit bevestigd. In veel gevallen wordt door de betrokken personen of rechtspersonen gesteld dat de structuur nimmer actief is geweest en inmiddels is ontmanteld. Deze beweringen worden individueel nader beoordeeld. In een aantal gevallen gebeurt dit door een gedetailleerde vragenbrief naar belastingplichtige te sturen, in andere gevallen door directe gesprekken aan te gaan of derdenonderzoeken in te stellen dan wel via een andere vorm van toezicht.

Het blijkt ook dat in een aantal gevallen de informatie al bekend was bij de Belastingdienst en verwerkt is in aangiften.

Inmiddels hebben de analyses en toezichtsactiviteiten in een beperkt aantal cases geleid tot het opleggen van correcties. Zo zijn tot nu toe voor circa € 3 miljoen aan aanslagen opgelegd (waarvan een aanslag van één miljoen euro afkomstig is uit samenloop met een ander project) en wordt voor een aantal casussen het instellen van een strafrechtelijk traject overwogen.

2.2 Internationale invordering

2.2.1 Overzicht openstaande toeslagschulden in het buitenland

Vanaf juni 2015 heeft de Belastingdienst een aantal maatregelen ingezet voor de terugvordering van toeslagschulden in het buitenland. De € 139,5 miljoen die op dat moment openstond is gebruikt als referentiepunt voor het monitoren van de resultaten van pilots voor het terughalen van deze schulden.¹¹ In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de openstaande posten per eind juni 2015, en de stand van

¹⁰ Kamerstukken II 2016/17, Aanhangsel, 2552 en 2553.

¹¹ Van deze pilots loopt de pilot Marokko en Turkije nog; de overige zijn afgerond en worden geëvalueerd.

dezelfde posten per begin september 2017. De ontstane toeslagschulden na juni 2015 worden in onderstaande tabel buiten beschouwing gelaten.

Top 10 landen			
	Totaal bedrag begin (juni 2015)	Totaal bedrag eind (augustus 2017)	Afname
België	25.165.459	12.810.595	12.354.864
Polen	21.648.426	8.011.705	13.636.721
Duitsland	15.116.659	5.318.116	9.798.543
Curacao	14.788.942	8.428.519	6.360.424
Groot-Brittannië	10.499.581	5.453.436	5.046.145
Bulgarije	5.376.736	3.932.935	1.443.802
Turkije	4.557.924	1.411.224	3.146.700
Aruba	3.248.138	1.928.858	1.319.280
Suriname	3.189.446	1.458.902	1.730.544
Spanje	2.723.942	1.254.062	1.469.881
Overig	33.179.797	14.960.871	18.218.927
Totaal	139.495.051	64.969.222	74.525.829

Overige Caribische eilanden & Marokko			
	Totaal bedrag begin (juni 2015)	Totaal bedrag eind (augustus 2017)	Afname
Sint Maarten	821.934	415.014	406.920

Bonaire	1.372.129	771.340	600.788
St. Eustasius	319.449	211.876	107.573
Saba	31.397	19.463	11.934
Marokko	1.034.127	379.141	654.985

2.2.2 Openstaande bedragen Caribisch deel Koninkrijk

Het Caribisch deel van het Koninkrijk heeft verschillende (on)mogelijkheden bij de inning van toeslagschulden doordat dit deel van ons Koninkrijk uit zowel landen als bijzondere gemeenten bestaat. Dit resulteert in een verschillende aanpak bij de inning. De samenwerking met Bonaire, Sint Eustasius en Saba verloopt naar wens. Omdat deze eilanden bijzondere gemeenten zijn, verloopt de wederzijdse bijstand zoals in binnenlandse verhoudingen. Sinds 2015 vormt voor alle verdragen de toeslagenbepaling de inzet van de verdragsonderhandelingen. De belastingregeling Nederland – Curaçao is in januari 2016 in werking getreden en de belastingregeling Nederland – Sint Maarten in januari 2017. Met de invoering van deze regelingen is ook daar nu een juridische basis voor het innen van toeslagschulden.

2.2.3 Incassobureau

Eén van de maatregelen uit een pilot gericht op het invorderen van openstaande schulden uit niet-verdragslanden Marokko en Turkije is de inzet van een incassobureau. De pilot met het incassobureau loopt tot begin 2018 met nog een mogelijke uitloop in verband met lopende terugvorderingsbeschikkingen. Medio december van dit jaar volgt een evaluatie over de inzet van het incassobureau. Deze evaluatie dient als advies of, en zo ja op welke wijze en onder welke omstandigheden de Belastingdienst in de toekomst gebruik kan maken van commerciële incassobureaus voor invordering in het buitenland.

2.2.4 Regieteam

Het door het regieteam op te leveren evaluatierapport invordering Toeslagen in het buitenland bevindt zich in de afrondende fase.

2.2.5 Internationaal invorderen Belastingsschulden

De Belastingdienst spant zich in om naast de toeslagschulden ook Nederlandse belastingsschulden in het buitenland te innen. De ervaringen die zijn opgedaan en geëvalueerd bij de inning van toeslagen in het buitenland worden meegenomen bij het internationaal invorderen van belastingsschulden.

2.2.6 Overgangsproblemen veranderingen in de invordering

De veranderingen in de invordering¹² en de sterke groei van het werkaanbod in het segment MKB kleinbedrijf¹³ brengen overgangsproblemen met zich mee. De VHM¹⁴ en de AVB¹⁵ hebben hier

12 Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 31066, nr. 315, blz. 5 alsmede de bijlage "Visie deurwaarderij 2020", Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, bijlage bij 31066 nr. 269, 17^e halfjaarsrapportage Belastingdienst, blz. 49–50, Dynamisch monitoren en de rol van deurwaarders, Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, bijlage bij 31066 nr. 250, 16^e halfjaarsrapportage Belastingdienst, blz. 24, Verbetering Invordering

13 De belastingontvangsten in het segment MKB kleinbedrijf stegen in 2016 ten opzichte van 2015 van €9 naar €12,5 mrd (een stijging van 39%). In het segment MKB midden stegen de belastingontvangsten in die periode van €67 naar €69,6 mrd (een stijging van 4%).

14 Vereniging van Hoofdamttenaren bij het Ministerie van Financiën

15 Algemene Vereniging voor Belastingdeurwaarders en Belastinginvorderaars

aandacht voor gevraagd bij de dienstleiding. Deze signalen waren herkenbaar binnen de Belastingdienst. In december 2016 is een tijdelijk projectteam ingesteld met als opdracht te kijken naar de werking en reikwijdte van dynamisch monitoren, de inzet van het LIC voor de behandeling van vorderingen van MKB Kleinbedrijf, alsmede de inzet van de deurwaarders. Het tijdelijke projectteam rapporteert dat de voorraden oplopen waardoor een groep belastingschuldigen niet de gewenste aandacht krijgt; met name de procesfase intensieve invordering van het MKB kleinbedrijf dat belegd is bij het LIC is (nog) niet op het gewenste niveau¹⁶. Voorts kan dynamisch monitoren in het ondernemerssegment nog niet voldoende verhaalsobjecten traceren. Het tijdelijke projectteam heeft, in aansluiting op de procesverbeteringen die voortvloeien uit de visie deurwaarderij 2020 en de herijking investeringsagenda, een aantal oplossingsrichtingen in kaart gebracht. In augustus is een pilot afgesloten bestaande uit het vanuit de vestiging Leeuwarden aansturen van het leggen van beslagen op motorvoertuigen van MKB kleinbedrijf. Dit leverde het inzicht op dat de inzet van de deurwaarderij voor kleine posten relatief kostbaar is. De in het kader van de nieuwe topstructuur ingestelde keten Inning en betalingsverkeer heeft in september 2017 een aantal werkgroepen ingesteld om de eerder genoemde oplossingsrichtingen uit te werken. In de volgende halfjaarsrapportage wordt teruggekomen op deze ontwikkelingen.

2.3 Beheersing fiscale processen

Op 27 januari 2017 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de noodzaak de beheersing van de fiscale processen binnen de Belastingdienst te verbeteren.¹⁷ In het kader van het realiseren van een Tax Control Framework (hierna TCF) om de fiscale beheersing op orde te krijgen vormt het formuleren van een heldere en eenduidige fiscale strategie een cruciaal startpunt. De fiscale strategie van de Belastingdienst is inmiddels geformuleerd. Het voor de komende jaren na te streven volwassenheidsniveau zal binnenkort in worden vastgesteld. De strategie zal vervolgens breed worden uitgedragen om het fiscaal bewustzijn van managers en medewerkers binnen de Belastingdienst te vergroten. Recentelijk is er een Gateway Review uitgevoerd op het implementatieplan TCF van de Belastingdienst. Deze is als bijlage bij deze halfjaarsrapportage gevoegd. De meest urgente aanbevelingen (1. Richt de voorgenomen fiscale risicoanalyse in, en 4. Veranker de implementatie van het TCF reeds nu in de reguliere P&C-cyclus), uit het Gateway Rapport worden de komende drie maanden in de Belastingdienst door de lijndirecteuren geïmplementeerd. De overige aanbevelingen zullen in het eerste kwartaal van 2018 worden meegenomen bij het herijken van het implementatieplan TCF.

Met opmerkingen

Deze moet nog toegevoegd worden.

2.4 Zeer vermogende personen

In de 17de halfjaarsrapportage is de Tweede Kamer voor het laatst uitgebreid geïnformeerd over het programma zeer vermogende personen (ZVP). De Belastingdienst heeft voor de behandeling van deze doelgroep gekozen voor een geïntegreerde individuele klantbehandeling, zodat gewerkt kan worden vanuit een gestructureerd beeld over de financiële positie van de zeer vermogende personen. De zeer vermogende persoon krijgt een vast aanspreekpunt en de uitvoering van verschillende belastingwetten die van toepassing zijn, krijgt geïntegreerd vorm. Na het positieve advies van de medezeggenschap is op 7 maart 2016 een definitief besluit genomen over, onder andere, het instellen van het subsegment zeer vermogende personen, onderdeel van het segment Grote Ondernemingen, zoals aangegeven in de 17^e halfjaarsrapportage.

Vervolgens is door de directie Grote Ondernemingen een plan van aanpak vastgesteld voor de inrichting van dit sub-segment en zijn de organisatorische- en de personele gevolgen en de consequenties voor de klantbehandeling uitgewerkt.

Voor deze specifieke individuele klantbehandeling zijn 23 FTE met competenties en deskundigheid voor de specifieke individuele klantbehandeling ZVP benodigd. Vanwege

¹⁶ Het percentage ontvangsten tot en met de aanmaning daalde voor het MKB kleinbedrijf van 98,7% in 2015 naar 98,3% in 2016 terwijl dit percentage voor het MKB midden juist steeg van 98,2% naar 98,4%.

¹⁷ Kamerstukken II 2016/17, 31066, nr. 331, bijlage 5, *Analyse interne fiscale beheersing*.

de herijking van de Investeringsagenda is terughoudend omgegaan met de vrijgave van investeringsgelden. Als gevolg daarvan is nog niet gestart met de verdere opbouw van het team.

Hoofdstuk 3 Moties en toezeggingen

3.1 Update risico's voor continuïteit en eventuele nieuwe knelpunten

In de continuïteitsrapportage die op 27 januari 2017 naar de Tweede Kamer is gestuurd is een opsomming gegeven van de risico's voor de continuïteit van de Belastingdienst. Conclusie was dat de continuïteit geborgd kan worden mits beheersmaatregelen worden getroffen.

In de 19e Halfjaarsrapportage die op 20 april 2017 naar de Tweede Kamer is gestuurd is een update gegeven van de in de continuïteitsrapportage genoemde algemene continuïteitsrisico's die gelden voor de hele Belastingdienst. Daarbij was er één nieuw risico vanuit de Douane en één nieuw risico vanuit het onderdeel Particulieren Dienstverlening en Bezwaar (PDB) opgenomen. De algemene conclusie was dat de continuïteit nog steeds kan worden geborgd en de risico's een tijdelijk karakter hebben.

Hieronder volgt, zoals eerder toegezegd, de huidige stand van zaken van de in de continuïteitsrapportage genoemde algemene continuïteitsrisico's die gelden voor de hele Belastingdienst. Daarnaast wordt ingegaan op de twee nieuwe risico's die zijn benoemd in de 19e Halfjaarsrapportage en wordt tot slot één nieuw **issue** gemeld. De algemene conclusie is nog steeds dat de continuïteit kan worden geborgd en de risico's een tijdelijk karakter hebben. Omdat blijkt dat de maatregelen die worden getroffen effect hebben, zullen de risico's voortaan in het reguliere risicomanagementproces van de Belastingdienst worden meegenomen en niet meer apart als continuïteitsrisico worden benoemd.

Twee versies van risico A Voortgang Investeringsagenda die vooruitlopen op de uitkomst van de second opinion op de herijking van de IA die op dit moment wordt uitgevoerd. De uitkomst, positief of negatief advies, wordt 17 november 2017 bekend gemaakt.

A. Voortgang Investeringsagenda (versie A, positief advies)

Risico zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"De Investeringsagenda van de Belastingdienst loopt achter op schema, mede doordat de managementaandacht op de vertrekregeling was gericht. Het risico bestaat dat het de Belastingdienst – vanwege de uitstroom – niet zal lukken om de implementatiesnelheid te verhogen en de daadwerkelijke gerealiseerde procesverbeteringen achter blijven bij de gerealiseerde en verwachte uitstroom."

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"Er moeten nieuwe voorstellen komen voor een haalbare aanpak en daarbij behorend realistisch tijdspad om de Investeringsagenda stapsgewijs te implementeren. De Belastingdienst is gevraagd om de Investeringsagenda te herijken, mede in het licht van de totaalopgave die de Belastingdienst heeft. In zijn analyse zal hij onderzoeken welke maatregelen getroffen moeten worden. Elementen hierbij zijn het betrekken van de medewerkers bij de veranderopgave, versterking van het projectbureau van de Investeringsagenda zodat meer regie kan worden gevoerd, een geobjectiveerde meetmethode voor te verwachten resultaten en koppeling van het tijdspad aan de beschikbare budgetten."

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

De herijking van de Investeringsagenda is op 19 september 2017 aan uw Kamer gezonden.¹⁸ De herijking is door een extern bureau getoetst, dit ter invulling van één van de waarborgen zoals diezelfde brief is gemeld. De implementatie van de herijking wordt nu opgepakt om de noodzakelijk procesverbeteringen door te voeren waardoor werkpakketten verdwijnen. Het is noodzakelijk dat de werkpakketten in ongeveer het zelfde tempo gaat als het vertrek van medewerkers die tot 2020 de Belastingdienst vertrekken als gevolg van de vertrekregeling.

Ondanks het feit dat de implementatie voort gaat bestaat het risico dat de werkpakketreductie niet tijdig gehaald wordt. Daarom is in de begroting van 2018 een bedrag van 75 mln. euro gereserveerd, ter borging van de continuïteit gedurende de looptijd van de Investeringsagenda, voor zover en waar dat nodig zou blijken.

A. Voortgang Investeringsagenda (versie B negatief advies, nieuw risico)

Issue

De herijking is op 19 september 2017 aan uw Kamer gezonden. Ter invulling van één van de waarborgen zoals die ook in de brief is opgenomen¹⁹ heeft een extern bureau een second opinion uitgevoerd. Op grond van dit advies zijn er geen middelen vrijgegeven waardoor de noodzakelijk procesverbeteringen niet kunnen worden doorgevoerd en werkpakketten minder snel verdwijnen. Omdat de medewerkers als gevolg van de vertrekregeling wel gaan vertrekken, komt de continuïteit van de uitvoering van de processen in gevaar.

Beheersmaatregelen

Op de begroting van 2018 is een bedrag van 75 mln. euro gereserveerd, ter borging van de continuïteit gedurende de looptijd van de Investeringsagenda. Omdat de werkpakkettenreductie vertraagd en de medewerkers wel vertrekken zal vrijgave van het gereserveerde bedrag noodzakelijk zijn om continuïteitsproblemen te voorkomen.

B. Wervingsinspanning

Risico zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"De wervingsbehoefte van de Belastingdienst is in 2017 in totaal 1.268 FTE aan vaste krachten. Dit omvat ook de 490 FTE bedrijfskritische functies. Het risico bestaat dat de instroom mogelijk niet geheel in 2017 gerealiseerd kan worden. Ook kunnen de gevraagde kandidaten met specifieke expertise schaars zijn. Verschillende processen zoals het tijdig afhandelen van alle vragen, bezwaren en klachten van burgers en bedrijven maar ook het zorgvuldig en binnen de wettelijke termijnen afdoen van aangiftes, aanslagen en toeslagen kunnen hierdoor tijdelijk onder druk komen te staan."

¹⁸ Kamerstukken II, 2016/17, 31066, nr. 378

¹⁹ Kamerstukken II, 2016/17, 31066, nr. 378

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"De Belastingdienst zet reeds actief in op werving en houdt per kwartaal een arbeidsmarktonderzoek. Uit het laatste arbeidsmarktonderzoek blijkt dat het imago van de Belastingdienst als werkgever onder fiscalisten/accountants en ICT-ers niet is gewijzigd en dat vanuit sollicitaties en site-bezoekers een stijgende lijn is voor de doelgroep ICT.

Daarnaast zet de Belastingdienst actief in op het gebied van Employerbranding op campusactiviteiten, inkoop van brandingsuitingen in vakgerelateerde media, de ontwikkeling van nieuwe content op de site en berichtgeving op social media (LinkedIn en Twitter). Bovengenoemde acties met betrekking tot werving van nieuwe medewerkers zal worden geïntensiveerd."

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

De werving loopt op dit moment op schema. Acties met betrekking tot werving van nieuwe medewerkers zijn geïntensiveerd. Tevens wordt de voortgang van de open te stellen vacatures goed gemonitord. Kandidaten met specifieke kennis blijven echter schaars. Dit wordt daarom gezien als een specifiek aandachtspunt bij de werving. De verdeling van de aantallen zal afwijken van de prognose van begin dit jaar. Dit door onder andere de besluitvorming over de tweede tranche investeringsagenda, de extra wervingsinspanningen voor moeilijk invulbare posities en interne doorstroom.

C. ICT-ondersteuning

Risico zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"Het risico kan zich voordoen dat de IV-organisatie de gewenste ondersteuning niet of niet tijdig kan leveren. Het betreft ICT-ondersteuning die naast de ICT-projecten van de Investeringsagenda moet worden ontwikkeld."

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"Indien de capaciteit van het onderdeel IV onvoldoende is om de totale vraag vanuit het primaire proces aan te kunnen, dan zullen bij Voorjaarsnota 2017 mogelijke beheersmaatregelen genomen moeten worden.

De uitkomsten van deze analyse worden meegenomen in de herijking die de nieuwe [] Belastingdienst maakt."

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

Een belangrijke graadmeter is de beschikbaarheid van systemen op korte en lange termijn. De beschikbaarheid van de systemen op korte termijn is geborgd en kent een continue monitoring en verbeteringsproces. Voor de beschikbaarheid van de systemen op lange termijn wordt in het kader van de Investeringsagenda het programma Moderniseren IV landschap uitgevoerd.

De afhankelijkheid van de Investeringsagenda en de financiering daarvan hebben begin dit jaar een vertraging in de opstart gegeven. Ondanks de start van het programma in 2016 is de vertraging nog niet ingelopen. Als beheersmaatregel krijgen reeds gestarte onderdelen van het programma

prioriteit om verdere vertraging te voorkomen. Voor Douane en FIOD zijn met Voorjaarnota 2017 beheersmaatregelen uitgevoerd. Deze zijn gestart en zullen meerjarig doorlopen. Met een meerjarige planning werkt IV aan een stabilisering van het resource kader. Daarnaast moeten in het DT BD de prioriteiten voor het portfolio op concernniveau worden bepaald.

D. Verbinding met medewerkers

Risico zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"De afstand tussen het Managementteam van de Belastingdienst en de werkvloer wordt als te groot ervaren en werknemers voelen zich niet gehoord."

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de continuïteitsrapportage

"Het is de standaard taak van het management van de Belastingdienst om invulling te geven aan de behoefte van medewerkers van verbinding en gehoord worden. Hier dient meer aandacht voor te zijn. Dat betekent dat met medewerkers het gesprek aangegaan wordt over initiatieven, visie, richting en knelpunten. Ook wordt er in 2017 een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Hieruit kunnen nadere acties voor het management naar voren komen."

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

Het belang van verbinding tussen het Managementteam van de Belastingdienst en medewerkers wordt op verschillende managementlagen onderschreven en actief wordt de verbinding opgezocht. Bijvoorbeeld in de herijking van de Investeringsagenda hebben, zowel in het verzamelen van signalen als in het uitwerken van de voorstellen, medewerkers die dagelijks met het werk bezig zijn uit alle betrokken organisatieonderdelen, inclusief degenen die de ondersteunende voorzieningen leveren, nauw samengewerkt. Dit is onmisbaar gebleken. Over en weer ontstaat inzicht en begrip. Andere voorbeelden zijn het continueren van de roadshows voor leidinggevenden binnen MKB, de lunchgesprekken die de directie GO deze zomer georganiseerd met medewerkers en de gespreksrondes bij Douane met de leden van de top 250 (operationele managers en middenmanagers) waarbij specifieke aandacht is voor het thema 'trots en vakmanschap'. Het medewerkertevredenheidsonderzoek zal nog worden uitgevoerd in 2017.

E. Specifiek Continuïteitsrisico Douane

Risico zoals opgenomen in de 19^e Halfjaarsrapportage

"De nieuw te werven medewerkers voor het proces Klantmanagement moeten opgeleid worden en zijn niet direct inzetbaar. Hierdoor bestaat het risico dat door onvoldoende kennis en capaciteit de primaire (of alle) douanetaken niet in voldoende mate of met voldoende kwaliteit uitgevoerd kunnen worden. Overigens weerspiegelt de instroom een normaal instroompercentage, waar ook in de toekomst op moet worden gerekend."

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de 19e Halfjaarsrapportage

"Voor de Douane geldt dat in beginsel voor de komende periode één op één vervanging plaatsvindt. Zie daartoe ook het Wervingsplan. Hierbij

geldt dat dit niet op dezelfde plek en in dezelfde functie hoeft te zijn. Het is noodzakelijk om voldoende, professionele douaniers in te kunnen zetten. Daarom ook de lijn: tenminste op sterkte blijven én innoveren. Dankzij de lopende werving stromen er nieuwe medewerkers bij de Douane binnen. "

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

De Douane blijft het belang van gerichte wervingsinspanning onderschrijven om continuïteit te borgen, specifiek op bedrijfskritische functies. Ten behoeve van de continuïteit vinden vanaf 2016 drie grote wervingsrondes plaats. Ook de komende periode blijft de Douane aandacht houden voor het opvullen van bedrijfskritische functies. Twee keer per jaar wordt geïnventariseerd wat de wervingsbehoefte is, om die continuïteit te borgen.

F. Aangiftecampagne 2017 (begin 2018)

Risico zoals opgenomen in de 19^e Halfjaarsrapportage

"Ten aanzien van de Aangiftecampagne IH 2017 in 2018 kan zich een aantal risico's voordoen. De voorbereiding van een aangiftecampagne start ruim een jaar van tevoren. Daardoor waren deze risico's nog niet in de continuïteitsrapportage opgenomen. De going concern ten aanzien van de aangiftecampagne is geborgd, de risico's zien dan ook op te realiseren procesverbeteringen. Ten aanzien van de volgende procesverbeteringen worden risico's onderkend. Doordat:

- inkomensverklaringen moeizaam of pas laat worden afgegeven door buitenlandse belastingdiensten, zouden buitenlandse belastingplichtigen laat een definitieve aanslag kunnen ontvangen. Dit kan veel vragen en klachten van belastingplichtigen opleveren. Een maatregel zou kunnen zijn om een voorlopige aanslag op te leggen.*
- er onvoldoende handmatige capaciteit zou kunnen zijn, zouden inconsistente aangiften niet op tijd kunnen worden gecheckt. Hierdoor zou de garantietermijn van 1 juli niet kunnen worden gehaald.*
- aanvullingen van belastingplichtigen mogelijk niet verwerkt kunnen worden, omdat ze al in de berekeningfase zouden zitten, zouden extra bezwaarschriften moeten worden behandeld.*
- het beveiligingssysteem van de e-herkenning voor gemachtigden onvoldoende technisch stabiel zou zijn, zou hulp bij aangifte (HUBA) langzamer gaan verlopen dan gepland."*

Beheersmaatregelen zoals opgenomen in de 19^e Halfjaarsrapportage

"Ten aanzien van de risico's worden de volgende beheersmaatregelen getroffen. De Belastingdienst:

- onderzoekt of de voorlopige aanslag voor buitenlands belastingplichtigen kan worden ingevoerd. Risicoposten worden door middel van risicoanalyse uitgesloten van een voorlopige aanslag.*
- zal de mogelijkheid achter de hand houden om in de campagneperiode de handmatige controles van inconsistente aangiften uit te kunnen voeren.*

- onderzoekt of het proces zo kan worden aangepast dat aanvullingen op de aangifte nog later in het verwerkingsproces kunnen worden verwerkt.”

Stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen

Het knelpunt op het gebied van inkomensverklaringen lijkt voor een groot deel te zijn opgelost. De andere drie knelpunten vormen nog steeds een risico. Daarom zullen bovenstaande beheersmaatregelen nog steeds worden getroffen. Een aantal maatregelen is meegenomen in de herijking van de Investeringsagenda.

G. Schenk- en erfbelasting

Risico

De oplevering van de nieuwe kantoorautomatisering voor de Schenk- en Erfbelastingprocessen is ernstig vertraagd. Dit wordt met name veroorzaakt door een grotere complexiteit dan voorzien. Daardoor is het nog niet mogelijk om voor alle aangiften Erfbelasting 2017 een aanslag op te leggen. Het merendeel van de nabestaanden die in 2017 aangifte hebben gedaan, ontvangt hierdoor pas in 2018 een (voorlopige) aanslag. Voor wat betreft de Schenkbelasting wordt getracht in december 2017 een inhaalslag te maken en de ontstane vertraging zoveel mogelijk in te lopen.

Als gevolg hiervan zal dit jaar een kasschuif optreden in de belastingopbrengsten van de Schenk- en Erfbelasting. De raming voor 2017 zal bij Najaarsnota met enkele honderden miljoenen euro naar beneden bijgesteld worden. Het bedrag dat in 2017 niet opgelegd kan worden, zal in latere jaren alsnog geïnd worden.

Beheersmaatregelen

Volgens een nieuwe planning loopt de realisatie van het Erfbelastingstelsel door tot eind 2019. De afronding van het Schenkbelastingstelsel vindt plaats in 2021. Daarnaast wordt meer capaciteit ingezet om de benodigde functionaliteiten goed te beschrijven, wordt er extra geïnvesteerd in ketensamenwerking en in de beschrijving van taken, rollen en verantwoordelijkheden. Tot slot wordt er in januari een gatewayreview gehouden.

Met opmerkingen
gereguleerd

Deze tekst wordt nog

3.2 Update onderwerpen niet zijnde continuïteitsrisico's

3.2.1 Medewerkersonderzoek Belastingdienst 2017

In de periode september – oktober 2017 is binnen de Belastingdienst, zoals in de brief aan de Tweede Kamer d.d. 14 februari 2017²⁰ aangekondigd, een medewerkersonderzoek uitgevoerd. De respons is met 58,4% duidelijk hoger dan bij voorgaand medewerkersonderzoek (47,3%). In totaal hebben 18.643 medewerkers hun stem laten horen.

Het onderzoek heeft (in het kort) de volgende resultaten opgeleverd:

- Medewerkers zijn gematigd positief over het eigen werk en de eigen leidinggevende; negatiever zijn ze over de Belastingdienst als organisatie
- *Werkcultuur*: medewerkers zijn gematigd positief over de werkcultuur, over hun eigen werk en over hun collega's. Redelijk negatief zijn ze over hoe de organisatie handelt richting medewerkers in tijden van verandering en over de resultaatgerichtheid van de dienst

- *Managementstijl*: medewerkers zijn gematigd positief over de managementstijl. Leidinggevend en tonen zich het sterkst op de individuele steun die zij medewerkers bieden. Over het sturen op resultaten door hun leidinggevend zijn medewerkers weinig positief.

Deze resultaten bieden de Belastingdienst genoeg aanknopingspunten om het in tijden van verandering beter te doen.

Maatregelen

De Belastingdienst is (vanaf februari) gestart met een aantal grote veranderingen, waaronder de implementatie van de nieuwe topstructuur en de herijking van de Investeringsagenda. Via onder andere medewerkerssessies hebben medewerkers hun zienswijze kunnen delen. Hiermee heeft de Belastingdienst een stap gezet met het veranderen van de organisatie, hetgeen, naar verwachting, een positief effect zal hebben op de medewerkerstevredenheid. Hiermee is niet alles meteen opgelost, er is een duurzame aanpak nodig. De komende periode zal, zowel op Belastingdienst- als op team/afdelingsniveau²¹, nader onderzocht worden wat dient te gebeuren om de tevredenheid te verhogen en zullen acties ondernomen voor verbeteringen.

Uit de respons op en de antwoorden in het onderzoek blijkt dat, ondanks de resultaten, de betrokkenheid van medewerkers bij de Belastingdienst groot is. Een positief uitgangspunt om verbeteringen door te voeren en de tevredenheid te verhogen.

3.2.2 BelastingTelefoon

3.2.2.1 Onderzoek rekenhulp afschrijving auto's

Aan Tweede Kamerlid Van Rooijen (50-plus) is toegezegd te kijken of het zinvol is een rekenhulp te bieden om de afschrijvingskosten van auto's te bepalen waarmee, binnen de regeling voor aftrek uitgaven voor specifieke zorgkosten, aftrekbare vervoerskosten voor bezoek aan het ziekenhuis worden gemaakt.²² De belastingplichtige kan de afschrijvingskosten van zijn auto bepalen door middel van rekenhulpen vindbaar op het internet of op grond van de gegevens van het Nibud of het CBS. Indien belastingplichtige gebruik maakt van deze rekenhulpen bij de bepaling van de afschrijving, ziet de Belastingdienst gewoonlijk geen reden tot correctie. De Belastingdienst ziet daarom geen reden om een eigen rekentool te ontwikkelen.

3.2.2.2 Toezegging verbetering kwaliteit Belastingtelefoon

In het vragenuur van 28 maart 2017 is -mede naar aanleiding van onderzoek door de Consumentenbond- toegezegd dat in deze Halfjaarsrapportage nader wordt ingegaan op de verbetering van de kwaliteit van beantwoording van algemene vragen door de Belastingtelefoon. Inmiddels is een specialistenteam van circa 10 fte ingericht om meer ingewikkelde vragen over wet- en regelgeving (W&R-vragen) van burgers te kunnen beantwoorden. Uit onderzoek en analyse die de Belastingdienst de afgelopen jaren heeft gedaan blijkt dat de antwoorden op zowel status- en procesvragen (90% van de vragen) als op de veel gestelde W&R-vragen voldoen aan de kwaliteitsnorm. Uit additioneel onderzoek dat in de eerste helft van 2017 is uitgevoerd blijkt dat de gemiddelde kwaliteit van de antwoorden op minder vaak voorkomende W&R-vragen nog niet aan de kwaliteitsnorm voldoet. De verbeterde inrichting van de beantwoording van W&R vragen met de formatie van een specialisten team blijkt niet afdoende om alle antwoorden op W&R-vragen aan de kwaliteitsnorm te laten voldoen.

De Belastingtelefoon is ingericht om zoveel mogelijk vragen in hetzelfde telefoongesprek in één keer te beantwoorden. Fiscale (en Toeslagen) wet- en regelgeving en de interpretaties daarvan zijn veelomvattend. Het is voor een juiste beantwoording van de

²¹ Onderzoek op team/afdelingsniveau zal enkel plaatsvinden waar dit binnen de privacyregels mogelijk is.

²² Vindplaats toevoegen

W&R-vragen nodig dat de persoonlijke situatie van de beller (de zogenaamde fiscale- en/of toeslagencontext) in het gesprek duidelijk wordt. Dat veronderstelt veel doorvragen, waarvoor fiscale kennis en fiscaal inzicht nodig zijn. De conclusie van het additionele onderzoek is dat het bijna onmogelijk is weinig voorkomende fiscale- en toeslagen W&R-vragen goed door de eerste lijn te laten beantwoorden. Een andere conclusie is dat het genoemde specialisten team in omvang te gering is om het totale volume van de (weinig voorkomende) W&R vragen te kunnen afhandelen. De BelastingTelefoon werkt thans aan een oplossing om ook de weinig voorkomende W&R vragen aan de kwaliteitsnorm te laten voldoen.

Onderdeel van deze oplossing is dat meer digivaardige burgers worden verleid de antwoorden op hun W&R vragen op de inmiddels sterk verbeterde website te vinden. De antwoorden op W&R vragen zijn daar niet alleen beter vindbaar maar ook begrijpelijker geworden.

3.2.3 Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA)

In het debat over de Voorjaarsnota 2017 is toegezegd dat er in een rapportage aan de Tweede Kamer wordt ingegaan op het opleggen van boetes aan kwaadwillenden.²³ Tevens is in de derde rapportage over de DBA van 20 april jl. toegezegd dat zodra stappen zijn gezet in het onderzoek naar tien mogelijk kwaadwillende opdrachtgevers de Kamer hierover nader te informeren.²⁴

De Belastingdienst is naast de controles loonheffingen die op 1 januari 2017 reeds liepen een aantal onderzoeken naar mogelijke evident kwaadwillenden gestart in het MKB en bij Grote Ondernemingen. Deze controles hebben in 39 gevallen tot een signalering geleid die eind juli centraal door de Belastingdienst zijn beoordeeld om vast te stellen of er opdrachtgevers zijn die mogelijk kunnen worden aangemerkt als kwaadwillend.

In 28 gevallen is inmiddels geoordeeld dat er geen sprake is van kwaadwillendheid. Voor de periode tot 1 mei 2016 zijn in het overgrote deel van deze gevallen de arbeidsrelaties afgedekt door de in de administratie aanwezige VAR's die opdrachtgevers vrijwaren van naheffingsaanslagen loonheffingen en dus ook van boetes. In deze gevallen is aan de formele eisen voor het gebruik van de VAR voldaan. Voor de periode na afschaffing van de VAR is gekeken op welke wijze de opdrachtgevers hun arbeidsrelaties hebben vormgegeven of aan het vormgeven zijn. Deze periode kent een verscheidenheid aan varianten, zoals een faillissement of het na enkele maanden ophouden met de onderneming, het ophouden om met opdrachtnemers te werken, gebruik van payroll- of uitzendkrachten en het verkennen van nieuwe werkwijzen of het gebruik van goedgekeurde overeenkomsten.

Van de resterende elf gevallen is geoordeeld dat deze verder moeten worden onderzocht, omdat dit kwaadwillenden kunnen zijn. Deze zaken zijn nog in verschillende stadia van onderzoek. De aangetroffen problematiek is divers en varieert van opdrachtgevers aan wie bekend is gemaakt dat er vanaf mei 2016 niet buiten dienstbetrekking kan worden gewerkt, tot een internationale casus en een tip over de handelwijze van andere bedrijven in een branche.

In het debat in de Eerste Kamer over de Wet DBA op 26 januari 2016 is toegezegd dat indien er een nieuwe constructie opduikt waarmee op een nieuwe manier buiten dienstbetrekking wordt gewerkt, deze constructie geanonimiseerd en ontdaan van fiscale informatie openbaar wordt gemaakt op de website van de Belastingdienst.²⁵

De Belastingdienst heeft bij zijn beoordeling van voorgelegde overeenkomsten geen nieuw type overeenkomst aangetroffen, waardoor buiten dienstbetrekking kan worden

²³ Kamerstukken II, 2016/17, 34036 nr. 46.

²⁴ Kamerstukken II, 2016/17, 34036, nr. 63.

²⁵ Debat Wet DBA, EK Handelingen 27, it. 7, p. 22

gewerkt. De beoordeelde overeenkomsten passen alle binnen de bestaande wet- en regelgeving.

3.2.3 Aangiftecampagne

De aangiftecampagne voor de inkomstenbelasting 2016 is succesvol verlopen. In totaal zijn er ruim 8,6 miljoen belastingplichtigen uitgenodigd om aangifte te doen (7,4 miljoen particulieren en 1,2 miljoen ondernemers). Via de verschillende kanalen, o.a. de online aangiftevoorziening op MijnBelastingdienst (80%) en de aangifte-app (4%), zijn er tot 1 juli 2017 bijna 10 miljoen aangiften ingediend, waarbij in ruim 8 miljoen gevallen de Voor Inge vulde Aangifte (VIA) is gebruikt. Een klein gedeelte van het aantal aangiften (minder dan 1%) is op papier ingediend.

De verwerking van de ingeleverde aangiften is goed verlopen. De eerste dag was het erg druk, hetgeen leidde tot het op 1 maart 2017 incidenteel tonen van sorry-pagina's op het aangifteportaal. Dit bleek tevens de laatste keer dat dit middel, om de toeritten naar de Belastingdienst te doseren, ingezet moest worden. Damages hebben zich nauwelijks voorgedaan. Verder viel de verschuiving van het inlevergedrag op. Circa 14 % van de belastingplichtigen diende de aangifte niet meer in maart, maar in april in.

Er is veel geïnvesteerd in communicatie voorafgaand en tijdens de campagne, o.a. met een corporate film over de voorbereiding op het aangifteproces, een TV commercial en de publicatie van het blog 'Nu bent u aan zet' op belastingdienst-in-beeld.nl. Met de 'Kijk Goed'-campagne was het doel belastingplichtigen (burgers en ondernemers) hun aangifte goed te laten controleren en waar nodig aan te vullen voordat ze de aangifte verstuurden. Het aspect dat de aangifte ook tijdig moest worden ingediend, kreeg met name in de earned en owned media een plek.

Er is, onder meer door middel van een kennisnetwerk, ook veel geïnvesteerd in de maatschappelijk dienstverleners die een belangrijke rol hebben bij het helpen van de minder zelfredzamen bij het invullen van hun aangifte. Uit onderzoek blijkt dat de maatschappelijk dienstverleners positief zijn over de campagne; er zijn geen grote storingen geweest en aangiften konden prima op elk gewenst moment worden ingestuurd. Hun ervaringen met de Belastingtelefoon zijn wisselend. Een aantal dienstverleners is positief, voelt zich goed gehoord en geholpen of is door een specialist op een later moment teruggebeld. Het overgrote deel van de deelnemers heeft gebruik gemaakt van de online aangifte op MijnBelastingdienst. De Belastingdienst wordt gecompliceerd met het soepele verloop van inloggen en insturen van de digitale aangiften. Alle ervaringen met het online programma zijn positief.

Verbeterpunten

Ondanks het goede verloop is een aantal maatregelen nodig om volgend jaar op zijn minst het performanceniveau van de afgelopen campagne te garanderen en liefst nog te verhogen. Uiteraard wordt ingezet op o.a. het verder vervolmaken van de vooraf ingevulde aangifte, de aangiftekanalen en de verdere versterking van de ondersteuning van maatschappelijke dienstverleners.

3.2.4 Elektronisch Berichtenverkeer Belastingdienst (EBV)

In het Algemeen overleg Belastingdienst van 8 juni 2017 over onder andere de 19^e halfjaarsrapportage kwam onder meer de voortgang van de implementatie van de wet EBV ter sprake. Tijdens dit debat is door de staatssecretaris van Financiën bevestigd dat er geen plannen zijn om nieuwe berichtenstromen aan particulieren uitsluitend digitaal te verzenden totdat de notificatiefunctie op de berichtenbox is verbeterd en de machtigingsvoorziening niet natuurlijke personen op de berichtenbox is gerealiseerd. De aanbevelingen van de Nationale Ombudsman in zijn rapport Hoezo MijnOverheid ondersteunen de noodzaak van realisatie van deze voorzieningen.²⁶ Het betreft generieke

²⁶ <https://www.nationaleombudsman.nl/onderzoeken/2017098-onderzoek-naar-knelpunten-voor-burgers-bij-mijnoverheid>

voorzieningen die onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken worden gerealiseerd. De Belastingdienst is, net als andere uitvoeringsorganisaties, gebruiker van deze voorzieningen.

Als de bovengenoemde voorzieningen gereed zijn, wordt met de Tweede Kamer opnieuw overlegd welke berichtenstromen verantwoord uitsluitend digitaal kunnen worden verzonden en op welke termijn dat kan plaatsvinden.

Verder is in september 2017 schriftelijk gereageerd op een aantal toezeggingen dat is gedaan in het Algemeen overleg Belastingdienst van 8 juni.²⁷ Zo is de Belastingdienst aan de slag met de uitwerking van de keuzemogelijkheid voor particulieren die dat willen om berichten van de Belastingdienst uitsluitend digitaal te ontvangen en onderzoek hoe aangiften gedurende de hele navorderingstermijn opvraagbaar kunnen blijven. Daarnaast is ingegaan op monitoring van berichten in de berichtenbox en de machtigingsvoorzieningen.

3.2.5 Rulings

3.2.5.1 Onderzoeken naar de rulingpraktijk

De Algemene Rekenkamer heeft in 2014 onderzoek gedaan naar de rulingpraktijk. In het debat van 1 juni 2017 heeft de Tweede Kamer middels een motie verzocht in overleg te treden met de Algemene Rekenkamer of zij bereid en in staat is om het in 2014 uitgevoerde onderzoek over belastingontwijking opnieuw uit te voeren in 2019.²⁸ Dit verzoek is schriftelijk overgebracht aan de Algemene Rekenkamer. De brief aan de Algemene Rekenkamer is als bijlage bij deze rapportage gevoegd.

Begin 2017 heeft een onafhankelijke onderzoeksgroep onderzoek gedaan naar de rulingpraktijk. De onderzoeksgroep bestond uit experts van de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën die geen directe betrokkenheid hebben bij de rulingpraktijk, maar wel voldoende fiscale achtergrond hebben om de complexe fiscale materie te beoordelen. In de aan de Tweede Kamer gestuurde brief van 30 maart 2017 is aangegeven een dergelijk onderzoek jaarlijks te laten plaatsvinden.²⁹ Tijdens het debat van 1 juni 2017 heeft de Tweede Kamer door middel van een motie verzocht een uiterste inspanning te doen om één of meerdere externe onafhankelijke experts toe te voegen aan de commissie die het onderzoek zal uitvoeren.³⁰ Aan deze motie wordt momenteel gevolg gegeven door te onderzoeken of externe onafhankelijke experts bereid zijn zitting te nemen in de onafhankelijke commissie. Hierbij worden experts benaderd aan de hand van de criteria 'deskundigheid' en 'onafhankelijkheid'. Bij de onafhankelijkheid is het in ieder geval een vereiste dat de expert gedurende de afgelopen 5 jaar niet werkzaam is geweest in de belastingadvies sector, bij de Belastingdienst of op het Ministerie van Financiën. Inmiddels is een aantal onafhankelijke experts benaderd die voldoen aan deze voorwaarden.

3.2.5.2 Centraal vastleggingssysteem

Sinds jaar en dag worden centraal afgegeven Advance Pricing Agreements (APA's) en Advance Tax Rulings (ATR's) al centraal geregistreerd. Tijdens het debat over belastingontwijking van 19 januari 2017 is een centraal vastleggingssysteem toegezegd voor de gegevens die nodig zijn om aan de uitwisselingsverplichting in EU- en OESO-verband te voldoen. Dit systeem is met ingang van september 2017 operationeel waardoor alle rulings waarover informatie moet worden uitgewisseld in beeld zijn.

²⁷ Kamerstukken II 2017/18, 31066, nr. 377 en Kamerstukken II 2017/18, 34 775 IX, nr. 5.

²⁸ Kamerstukken II 2016/17, 25 087, nr. 166.

²⁹ Kamerstukken II 2016/17, 34 552, nr. 79.

³⁰ Kamerstukken II 2016/17, 25 087, nr. 162.

3.2.5.3 Jaarverslag APA-/ATR-team

Tijdens het plenaire debat in de Tweede Kamer op 1 juni 2017 over de Nederlandse rullingpraktijk is toegezegd dat jaarlijks bij de halfjaarsrapportage een jaarverslag zal worden gevoegd van het APA/ATR-team. In dit jaarverslag zal gecategoriseerd per onderwerp inzichtelijk worden gemaakt hoeveel APA's en ATR's er in een jaar zijn afgegeven.

De Tweede Kamer heeft hierbij gevraagd om specifiek in te gaan op het aantal APA's waarin een informeel kapitaalelement is te onderkennen. Ook zal in het jaarverslag worden gerapporteerd op welke gronden een APA of ATR niet tot stand is gekomen. Hierbij kan gedacht worden aan situaties dat de gevraagde zekerheid niet past binnen wet- en regelgeving, onvoldoende informatie is verstrekt of de gevraagde zekerheid strijd oplevert met de goede trouw jegens een verdragspartner.

De noodzakelijke voorbereidingen om over de bestuurlijke informatie te kunnen beschikken die benodigd is voor het maken van dit jaarverslag worden momenteel getroffen. Daarnaast zal het jaarverslag een paragraaf bevatten waarin uiteen wordt gezet welke relevante beleidsmatige beslissingen er in het betreffende jaar zijn genomen op het gebied van de APA-/ATR-praktijk.

Hierbij zullen ook eventuele ontwikkelingen met betrekking tot de eerder met de Tweede Kamer gedeelde exemplarische APA's en ATR's worden beschreven. Het eerste jaarverslag zal worden gevoegd bij de volgende halfjaarsrapportage, zodat over het gehele kalenderjaar 2017 kan worden gerapporteerd.

In bovengenoemd debat is tevens toegezegd ieder jaar te rapporteren, met betrekking tot de belastingafspraken die zijn gemaakt, of er verschillen zijn tussen het normale belastingtarief en wat er daadwerkelijk betaald is. Bij een ruling wordt duidelijkheid verschaft over de toepassing van de wet in een concrete situatie. Er worden geen afspraken gemaakt over van de wet afwijkende belastingtarieven. Dit item zal dan ook niet jaarlijks apart vermeld worden in de genoemde jaarverslagen.

3.2.6 Overheidsondernemingen

Tijdens het wetgevingsoverleg bij de behandeling van het Wetsvoorstel modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen heeft de staatssecretaris van Financiën toegezegd om na afloop van het eerste volledige belastingplichtige jaar van deze overheidsondernemingen de ervaringen van de Belastingdienst en de (centrale) overheden te delen met de Tweede Kamer.

Uit deze ervaringen zou dan kunnen blijken wat er nog allemaal "verspijkerd" moet worden aan de verdere implementatie en wellicht zelfs ook aan de wet.

Binnen de Belastingdienst is eind 2014 als onderdeel van de directie Grote Ondernemingen het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen (BBO) ingesteld voor de behandeling van alle zaken gerelateerd aan voornoemde wet. Het BBO heeft tot nu toe veel aandacht besteed aan voorlichting over de belastingplicht aan de doelgroep, alsmede vooroverleg met de overkoepelende organisaties van de overheidslichamen en met (potentiële) belastingplichtige overheidsondernemingen.

In het najaar van 2014 is de Samenwerking Vennootschapsbelastingplicht Lokale Overheden (SVLO) van start gegaan. Dit is ook tijdens het parlementair proces van dit wetsvoorstel genoemd. Binnen de SVLO zijn er handreikingen, notities, schema's, activiteitenlijsten, praktijkvoorbeelden, enz. – in totaal ruim 25 producten- gemaakt.³¹

³¹ Zie voor alle producten:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/winst/vennootschapsbelasting/belastingplicht_en_aangifte/vanaf_2016_vennootschapsbelastingplicht_voor_overheidsondernemingen/ondersteunende_producten_vennootschapsbelasting_plicht_overheidsondernemingen

Met behulp van de voorlichting van de Belastingdienst, alsmede de producten van de SVLO kunnen de overheidslichamen zelf, bijgestaan door hun adviseurs, beoordelen of sprake is van belastingplicht en zo ja een openingsbalans opstellen en aangifte doen.

Aangezien voornoemde regelgeving van toepassing is met ingang van 1 januari 2016, is het kalenderjaar 2016 het eerste volledige belastingjaar voor de overheidsondernemingen. Na afloop van het boekjaar kunnen zij aangifte vennootschapsbelasting over dat jaar doen. De aangifte vennootschapsbelasting 2016 diende voor 1 juni 2017 ingeleverd te worden. Als overheden meer tijd nodig hebben om de aangifte te doen, bestaat de mogelijkheid om tot uitstel van indiening van de aangifte te verzoeken. De eerste aangiften worden nu door de Belastingdienst ontvangen en in behandeling genomen.

Het is daarom nu nog te vroeg om tot een meer compleet beeld te komen. Zodra daar wel zicht op is, wordt de Tweede Kamer in een volgende halfjaarsrapportage nader geïnformeerd.

3.2.7 Inkomensverklaring

De Belastingdienst heeft inmiddels verschillende maatregelen getroffen om het afgeven van inkomensverklaringen door andere landen te bevorderen. Zo is er met verschillende landen bilateraal contact geweest om eventuele problemen met het verstrekken van inkomensverklaringen op te lossen of te voorkomen. België heeft laten weten dat men eerder de inkomensverklaringen kan gaan afstempelen. Portugal heeft nu laten weten dat landelijk een centraal punt is ingericht waar men voor de inkomensverklaring terecht kan.

Met betrekking tot het belastingjaar 2015 zijn er medio 2017 van de in totaal 140.000 aangiften waarin een belastingplichtige aangeeft een kwalificerende buitenlandse belastingplichtige te zijn, 130.000 inkomensverklaringen binnen. In 10.000 gevallen was dus nog geen inkomensverklaring aangeleverd. Een groep van 7.100 personen is nader geanalyseerd. 5.600 personen uit deze groep wonen in landen waaruit al veel inkomensverklaringen zijn ontvangen. De belastingplichtige moet daar kennelijk de weg nog vinden of heeft inmiddels geoordeeld dat hij toch geen kwalificerende buitenlandse belastingplichtige is. Een relatief kleine groep van 1.500 personen is nog moeilijk te specificeren en zal nader onderzocht worden. De verwachting is dat deze restgroep voor een deel uit niet-kwalificerende buitenlandse belastingplichtigen bestaat.

De Belastingdienst monitort het proces van de inkomensverklaringen en kwalificerende buitenlandse belastingplicht nauwkeurig en bekijkt waar mogelijk procesverbeteringen kunnen worden gerealiseerd.

3.2.9 Douane

3.2.9.1 Het Douane verbeterprogramma in samenwerking met het bedrijfsleven

Het bedrijfsleven heeft samen met de mainports van Nederland eind vorig jaar per brief aan de staatssecretaris van Financiën aandacht gevraagd voor het behoud van de goede positie van de Douane. Zij deden het aanbod om samen met de Douane te werken aan het oplossen van de gesignaleerde knelpunten en dat aanbod is door de staatssecretaris aanvaard. Inmiddels hebben het bedrijfsleven en de mainports samen met de Douane de ideeën voor een verbeteraanpak uitgewerkt. Het gezamenlijke karakter van die aanpak krijgt vorm door een trekker uit de Douane en uit het bedrijfsleven aan te wijzen op de genoemde geprioriteerde gebieden: ICT, dienstverlening & kennisniveau, trade facilitation en toezicht en coordinated border management. Voor de uitwerking van Coordinated Bordermanagement zal de Douane eerst met de betrokken handhavingspartners afstemming zoeken.

3.2.9.2 Aanpak cocaïnesmokkel in de haven van Rotterdam

In de brief van 2 november 2016 'Douane en aanpak cocaïnesmokkel in de haven van

Rotterdam' is een aantal toezeggingen gedaan. Hieronder is hiervan de stand van zaken opgenomen.

Samenwerking in de haven van Rotterdam

Haventafel

De eerste bijeenkomst van de Haventafel heeft inmiddels plaatsgevonden. Met de Haventafel wordt invulling gegeven aan de versterking van de samenwerking van de - publieke en private - partners betrokken bij de veiligheid in de Rotterdamse haven.

Cameratoezicht

De stand van zaken met betrekking tot het Cameraproject is dat er constructief overleg plaatsvindt door de betrokken - publieke en private - partners en toegewerkt wordt naar definitieve besluitvorming. Na deze besluitvorming zal de gefaseerde uitwerking kunnen gaan plaatsvinden. Op 16 oktober 2017 is door de minister van Veiligheid en Justitie, mede namens de staatssecretaris van Financiën, in de beantwoording van schriftelijke vragen van de Kamerleden Van Raak (SP) en Van Toerenburg (CDA) benoemd dat het project met de slimme camera's in de haven van Rotterdam stil ligt.³²

Informatie-uitwisseling

Volgens de huidige planning zal de Belastingdienst, en de Douane als onderdeel hiervan, per 6 mei 2018 met betrekking tot haar activiteiten op het gebied van het (douane)strafrecht onder de Wet Politiegegevens (WPG) komt te vallen in plaats van onder de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP). De informatie-uitwisseling zal daarmee naar verwachting vergemakkelijkt te worden.

Ontheffingen voor douaniers, waaronder de ontheffing om harder te rijden dan de maximumsnelheid en om gebruik te maken van zwaailicht en sirene

In de 19e halfjaarsrapportage is aangegeven dat binnen de Douane in kaart is gebracht op welke aspecten en in welke mate ontheffing van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990) nodig en wenselijk is ten behoeve van de (rechtmatige) taakuitoefening. Onderdeel van deze ontheffing, is de ontheffing om harder te rijden dan de maximumsnelheid en/of met zwaailicht en sirene. Ook is toen aangegeven dat de generieke ontheffing voor de Douane voor functionele overtredingen van RVV-artikelen is aangevraagd en op 18 januari 2017 door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu verleend. De ontheffing zal gedifferentieerd aan vuurwapendragers worden toegekend. De beperkte ontheffing - exclusief Optische en Geluidsignalen (O&G-signalen) en voorrangsvoertuig - is voor de vuurwapendragers in de douaneregio's met ingang van 1 juli 2017 doorgevoerd. Over de implementatie van de uitgebreide ontheffing - inclusief O&G-signalen en voorrangsvoertuig - vindt overleg plaats

3.2.10 Internationale opsporing

Het in de zomer van 2016 ingerichte Anti Corruptie Centrum (ACC) van de FIOD is sinds 1 september 2016 operationeel. Dit geldt zowel voor de verwerving en beoordeling van signalen als voor de uitvoering van onderzoeken. Het werk van de FIOD krijgt steeds meer een intensiever internationaal karakter. De wereld globaliseert en digitaliseert in een hoog tempo. Dit stelt hoge eisen aan - internationale - samenwerking. De FIOD heeft de afgelopen periode ingezet op een aantal initiatieven dat zowel ziet op operationele samenwerking als op de uitwisseling van kennis, expertise en ervaringen.

Met name op het gebied van witwassen en corruptie werkt de FIOD in een aantal concrete onderzoeken internationaal intensief samen. Er wordt (pro-)actief deelgenomen aan netwerken waarin informatie wordt uitgewisseld met betrekking tot de aanpak van bepaalde fenomenen. Zo is het AMLC actief in het Anti Money Laundering Operational Network, in de EU Policy Cycle (2018-2022) en neemt het ACC deel aan OESO-gremia op het gebied van corruptie (working group on bribery). Met betrekking tot de Panama

³² ingezonden 12 september 2017, nr. 2017Z11886

Papers zijn internationale contacten gelegd om te bezien of en hoe kan worden samengewerkt op het terrein van informatie-uitwisseling en bestrijding van frauduleuze constructies. Daarnaast zijn de mogelijkheden van het gebruik van de brondocumenten van de Panama Papers onderwerp van overleg met het (Duitse) Bundeskriminalamt. De FIOD heeft het initiatief genomen strafrechtelijke informatie-uitwisseling efficiënter te kunnen inrichten door het ontwikkelen van FCI-Net. Dat is een internationaal samenwerkingsverband waar met behulp van data matching-techniek buitenlandse 'FIOD-achtigen' op basis van 'hit/no hit' kunnen verifiëren of er bij een collega-dienst informatie over de verdachte beschikbaar is. De concrete informatie wordt vervolgens via een regulier rechtshulpverzoek opgevraagd.

3.2.11 Gegevensbeveiliging

Op 2 oktober 2017 is de Kamer geïnformeerd³³ over de rapporten van het onderzoek gegevensgebruik D&A, het onderzoek informatiebeveiliging Broedkamer, en onderzoek implementatie Handboek Beveiliging Belastingdienst (HBB). Op 25 oktober heeft hierover een Algemeen overleg plaatsgevonden waarin drie toezeggingen zijn gedaan. De eerste toezegging betrof het verstrekken van informatie over het aantal gevallen van gegevensuitwisseling via e-mail dat leveranciers hebben aangetroffen bij eigen onderzoek naar gegevensgebruik in de periode van D&A. Het betreft gevallen bij één leverancier waarin mailverkeer tussen medewerkers van de leverancier en de Belastingdienst heeft plaatsgevonden. In totaal zijn 28 mailberichten aangetroffen. Daarvan betroffen 4 berichten intern mailverkeer tussen medewerkers van de leverancier, 18 berichten betroffen mailverkeer van de leverancier naar de Belastingdienst en 6 berichten betroffen mailverkeer van de Belastingdienst naar de leverancier. De desbetreffende leverancier heeft de inhoud van deze mailberichten nader onderzocht en bevestigd dat voor zover deze berichten fiscale gegevens bevatten, dit in alle gevallen om werkgerelateerde uitwisseling van gegevens ging.

In de tweede plaats is toegezegd de Kamer te informeren over de technische mogelijkheid om het dataverkeer naar en op USB-sticks te loggen. Op dit moment worden de volgende zaken vastgelegd bij het gebruik van USB-sticks:

- De medewerkers van de Belastingdienst die geautoriseerd zijn om USB-sticks te gebruiken, de soort autorisatie die zij hebben (lees- en/of schrijfrechten) en voor welke periode.
- De bestanden die zijn weggeschreven naar USB-sticks, door wie, wanneer en naar welke USB-stick. De mogelijkheid om te loggen welke bestanden zijn weggeschreven bestaat sinds begin oktober 2017. Hierbij worden de bestandsnamen vastgelegd, niet de inhoud of een *hash* van het bestand (een unieke code die het bestand identificeert). Het lezen van bestanden van USB-sticks wordt niet gelogd.
- De bestanden op de USB-stick die handmatig zijn ontsleuteld op een Digitale werkplek Belastingdienst (DWB, een beveiligde laptop met de applicaties die de medewerker gebruikt voor zijn werkzaamheden). Dit wordt op dit moment alleen op een DWB zelf geregistreerd. Vanaf begin 2018 wordt dit centraal gelogd.

Er wordt dus inmiddels meer gelogd dan alleen het feit dat een USB-stick gebruikt is, zoals nog in het onderzoeksrapport over gegevensgebruik bij D&A werd vermeld. Er worden ook gegevens over het schrijven en ontsleutelen van gegevens op de USB vastgelegd.

De Belastingdienst ontwikkelt daarnaast alternatieven voor het gebruik van USB-sticks zoals beveiligde toepassingen voor file transfer en beveiligde samenwerkruimtes, om eventuele risico's bij transport van gegevens zo veel mogelijk te beperken.

De derde toezegging betrof het verstrekken van een overzicht van convenanten inzake uitwisseling van gegevens. Overigens worden voor gegevens die de Belastingdienst verkrijgt op basis van de wettelijke renseigneringsplicht (artikel 47 Awr?) uit de aard der zaak geen convenanten gesloten.

Met opmerkingen

Klopt dit?

³³ Kamerstukken II 2016/17, 31066 nr. 379.

De organisaties waarmee de Belastingdienst convenanten heeft gesloten in verband met het leveren of inwinnen van gegevens op andere wettelijke grondslagen zijn:

Algemene inlichtingen- en veiligheidsdienst

Autoriteit Consument en Markt

Autoriteit Financiële Markten

Bureau Financieel Toezicht

Centraal Administratie Kantoor

Centraal Bureau Statistiek

Centraal Justitieel Incassobureau

Centrum Indicatiestelling Zorg

De Nederlandse Bank NV

Dienst Justis

Dienst Uitvoering Onderwijs

Directoraat Generaal Fiscale Zaken van het ministerie van Financiën

Financial Intelligence Unit Nederland

Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie

Gemeenten

Immigratie- en Naturalisatiedienst

Inspectie Leefomgeving en Transport

Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inspectie voor de Gezondheidszorg

Kamer van Koophandel

Kansspelautoriteit

Kinderopvanginstellingen

Koninklijke Luchtmacht

Koninklijke Marechaussee

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Kustwacht

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen

Militaire inlichtingen- en veiligheidsdienst

Ministerie van Economische Zaken

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie voor Wonen en Rijksdienst

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Nationale Politie/regionale eenheid

Nederlandse Emissieautoriteit

Nederlandse Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit

Nederlandse Zorgautoriteit

Openbaar Ministerie

Provincies

Raden voor de Rechtsbijstand

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Rijksdienst voor het Wegverkeer

Rijksrecherche

Sociale Verzekeringsbank

Stichting Inlichtingenbureau

Stichting Normering Arbeid

Stichting Thuiskopie
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Zeehavenpolitie
Zorginstituut Nederland
Zorgverzekeraars Nederland

3.2.12 Publicatie ADR-rapporten

Het kabinet heeft in 2016 besloten dat vanaf 1 juli 2016 alle ADR audits openbaar worden gemaakt. De ministeries zorgen er voor dat de rapporten actief openbaar worden gemaakt op de website van de rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl). Recent zijn alle audits met betrekking tot de Belastingdienst op de site gezet; het gaat hierbij om audits die door de Belastingdienst zelf zijn gevraagd. Dat nu pas de audits op de site zijn gepubliceerd, komt doordat de organisatie binnen het ministerie nog niet was ingericht op de nieuwe procedure. Vanaf heden zullen ADR-rapporten binnen de voorgeschreven termijn van zes weken na vaststelling van het rapport op de site van de overheid worden gepubliceerd.

3.2.13 Remplaçantenregeling

Uitvoering remplaçantenregeling

Het remplaçantenartikel kent twee situaties waarin aan andere medewerkers dan de VWNW-kandidaten voorzieningen kunnen worden toegekend uit het VWNW-beleid. Deze situaties zijn:

- Met remplacieren wordt de plaatsing van een VWNW-kandidaat gerealiseerd;
- Met remplacieren wordt een bijdrage geleverd aan een taakstelling.

Voor toepassing van het remplaçantenartikel is geen termijn gesteld waarbinnen aan een van bovenstaande voorwaarden moet zijn voldaan. Ook is een 1-op-1 koppeling tussen de remplaçant en geremplaceerde niet nodig om te komen tot één van de hiervoor genoemde situaties. Op het moment van besluitvorming was aannemelijk dat aan de voorwaarden kon worden voldaan.

De toelichting op het remplaçantenartikel geeft aan dat remplacieren op een transparante en navolgbare moet plaatsvinden.

Bij de Douane en de FIOD is 383 fte uitgestroomd als remplaçant.

Bijdrage aan taakstelling

De Belastingdienst kan op functieniveau aangeven of met het vertrek van medewerkers bij Douane en FIOD een VWNW-kandidaat is geplaatst dan wel dat het vertrek heeft geleid tot het realiseren van een bijdrage aan een taakstelling. Op individueel niveau is niet herleidbaar of aan de voorwaarden voor toepassing van het remplaçantenartikel is voldaan.

Op functies tot en met MBO-niveau is op dit moment bij de Douane en de FIOD 64,2 fte geplaatst vanuit de BD waarmee een bijdrage is geleverd aan de beoogde krimp vanuit de Investeringsagenda.

Op de functieniveaus HBO en WO is bij Douane en FIOD op dit moment 98,5 fte geplaatst. Het vertrek binnen deze functieniveaus is binnen de Belastingdienst groter geweest dan beoogd, zowel bij Douane en FIOD als bij de onderdelen die geraakt worden door de Investeringsagenda. Door de mismatch bij de uitstroom zijn op deze functieniveaus vanwege vervangingsvraag vacatures opengesteld (geweest) waardoor het vaststellen of met de plaatsing een bijdrage is geleverd aan een taakstelling moeilijk en niet voor de hand liggend is. Overigens is ook niet uit te sluiten dat wel een bijdrage is geleverd aan een taakstelling.

Plaatsing VWNW-kandidaten

In totaal zijn 7 VWNW-kandidaten geplaatst bij Douane en FIOD.

Conclusie

In het debat Jaarverslag en slotwet ministerie Financiën en Nationale Schuld 2016 heeft de toenmalige Staatssecretaris aangegeven: "Uiteindelijk zijn er dus een heleboel mogelijkheden om de regeling in te vullen, juist omdat ze betrekkelijk ongeclausuleerd is. Op den duur is het niet onkansrijk om dit voor elkaar te krijgen, maar ik heb ook al letterlijk gezegd dat ik er wel een hard hoofd in heb. De Belastingdienst doet een heel serieuze en heel dappere poging, maar heel veel mooier dan dat kan ik het niet maken".

De Belastingdienst kan op functieniveau aangeven of met het vertrek van medewerkers bij Douane en FIOD een VWNW-kandidaat is geplaatst dan wel dat het vertrek heeft geleid tot het realiseren van een bijdrage aan een taakstelling. Op individueel niveau is niet herleidbaar of aan de voorwaarden voor toepassing van het remplaçantenartikel is voldaan.

Gelet op de nu gerealiseerde aantallen is de verwachting dat het invullen van de remplaçanten plekken geruime tijd in beslag zal gaan nemen, waarbij niet op individueel niveau, op transparante en navolgbare wijze, invulling gegeven kan worden aan de bedoeling van de regeling.

Bijlage Productietabellen

In deze bijlage zijn de belangrijkste productiecijfers van het toezicht door Belastingen, Douane en Toeslagen opgenomen. De set tabellen bevat de actuele indicatoren uit de begroting IX 2017. Daarom zijn ten opzichte van de 19de halfjaarsrapportage een aantal nieuwe indicatoren toegevoegd en andere niet meer opgenomen. De cijfers geven samen met de rest van de halfjaarsrapportage een goed inzicht in het presteren van de Belastingdienst in de afgelopen periode.

I. Algemene doelstelling (compliance)

Prestatieindicator	realisatie t/m juni 2016	doelstelling 2017	realisatie t/m juni 2017
Percentage aangiften omzetbelasting tijdig ontvangen	94,7%	95%	95,2%
Percentage aangiften loonheffingen tijdig ontvangen	98,9%	99%	99,6%
Tijdige betaling van belastingen en premies	98,4%	98%	98,2%
Percentage oninbaar geleden bedrag belastingen en premies	0,47%	< 0,6%	0,23%

Onder compliance verstaat de Belastingdienst dat burgers en bedrijven bereid zijn hun wettelijke fiscale verplichtingen ten aanzien van de Belastingdienst na te komen. De term bereidheid geeft aan dat de Belastingdienst er naar streeft dat belastingplichtigen uit zichzelf fiscale regels naleven, zonder (dwingende en kostbare) acties van de kant van de Belastingdienst. Als belastingplichtigen hun wettelijke fiscale verplichtingen nakomen, dan komt belastinggeld de staatskas binnen zoals de wetgever beoogt.

Alle indicatoren scoren beter dan de doelstelling. De in de begroting opgenomen indicatoren over het juist en volledig doen van aangifte worden niet doorlopend maar als jaarindicator gemeten. Ze zijn daarom niet beschikbaar voor deze halfjaarsrapportage.

II. Dienstverlening

Prestatieindicator	realisatie t/m juni 2016	doelstelling 2017	realisatie t/m juni 2017
Telefonie en internet			
Af te handelen belvolume (aantal telefoontjes)	8,2 mln.	13-14 mln.	6,4 mln.
Bezwaarschriften			
Afgehandelde bezwaren binnen Awb-termijn	81%	90-95%	85%
Klachten			
Afgehandelde klachten binnen Awb-termijn	98%	90-95%	98%
Klanttevredenheid			
Bellers, website- en baliebezoekers die op de gehanteerde 5-puntsschaal een 3 of hoger scoren	n.v.t.	> 70%	80%
Bellers, website- en baliebezoekers die op de gehanteerde 5-puntsschaal een 1,5 of lager scoren	n.v.t.	< 10%	6%
Zorgvuldig handelen van de Belastingdienst			
Aantal ontvangen klachten over het handelen van de Belastingdienst	7.248	< 13.105	5.746

Met passende dienstverlening zorgt de Belastingdienst ervoor dat belastingplichtigen en toeslaggerechtigden hun verplichtingen kunnen nakomen en hun rechten kunnen verwezenlijken. De Belastingdienst streeft er naar te voldoen aan de verwachtingen van burgers en bedrijven ten aanzien van snelle en klantgerichte dienstverlening.

De meeste indicatoren ontwikkelen zich conform of beter dan de doelstelling. Het niet realiseren van de doelstelling voor het tijdig afhandelen van bezwaarschriften wordt met name veroorzaakt door het meer en eerder opleggen van definitieve aanslagen IH, zonder dat deze voorafgegaan worden door voorlopige aanslagen. Een groot deel van de aanvullingen kan daardoor niet meer bij de aangiftes worden gevoegd en moet daardoor meegenomen worden in het bezwaarproces. Dit structurele probleem gaat de Belastingdienst aanpakken met de modernisering van het bezwaarproces. Daarbij wordt als eerste bevestigd of in bepaalde gevallen een alternatief kan worden geboden voor de relatief 'zware' bezwaarprocedure, zonder dat dit ten koste gaat van de rechtsbescherming; dat is met name wenselijk bij de aanvulling van de aangifte inkomstenbelasting net vóór dan wel na de vaststelling van de aanslag. Ten tweede gaat de Belastingdienst een moderne digitale bezwaarfaciliteit aanbieden waardoor het makkelijker wordt voor burgers om bezwaar in te dienen. Tot slot komt er een betere digitale ondersteuning voor het uitvoeringsproces.

III Toezicht

Prestatieindicator	realisatie t/m juni 2016	doelstelling 2017	realisatie t/m juni 2017
Belastingen			
Percentage gevalideerde grote ondernemingen voor horizontaal toezicht	67%	85%	83%
Percentage kasontvangsten van MKB-ondernemingen onder een fiscaal dienstverlenersconvenant	n.v.t.	7,5-8%	5,7%
Brutocorrectie opbrengsten aangiftenbehandeling IH (betreft Particulieren en MKB)	n.v.t.	€ 1,8 mld.	€ 521 mln.
Brutocorrectie opbrengsten aangiftenbehandeling Vpb MKB	n.v.t.	€ 1,5 mld.	€ 715 mln.
Brutocorrectie opbrengsten boekenonderzoeken MKB	n.v.t.	€ 770 mln.	€ 439 mln.
Bezwaren ingediend na een correctie door de Belastingdienst (betreft IH)	10%	8-12%	18%
Het percentage definitief toegekende toeslagen met een terug te betalen bedrag ≤ € 500 ³⁴	92,8%	91%	93,5%
Controles op de goederenstromen	188.200	320.000 - 420.000	162.600
Gecertificeerde goederenstromen	88%	> 90%	90%

De handhavingstrategie van de Belastingdienst leidt tot een gedifferentieerde aanpak van bedrijven waarin de Belastingdienst een mix aan handhavingsactiviteiten uitvoert. Het percentage gevalideerde grote ondernemingen stijgt sterk t.o.v. het eerste halfjaar

³⁴ Voor kinderopvangtoeslag wordt een grens van € 1.000 aangehouden. Bij de toekenningen van kinderopvangtoeslag gaat het veelal om hogere bedragen dan bij andere toeslagen.

2016; de verwachting is dat de jaardoelstelling gehaald zal worden.

De in de tabel opgenomen realisaties (tot en met juni) van de correctieopbrengsten en de bezwaren geven een vertekend beeld. Bij de IH vinden vooral in het tweede halfjaar veel toezichtwerkzaamheden plaats in verband met de begin 2017 ingediende aangiften over 2016. De achterstand in de realisatie van de doelstelling van de correctieopbrengsten is inmiddels ingelopen. Tot en met september is voor een bedrag van € 1,6 miljard gecorrigeerd op verzamelinkomen. De indicator van de na een correctie ingediende bezwaren staat tot en met september op 10%, en voldoet daarmee eveneens aan de doelstelling.

Het toezicht bij Toeslagen is gericht op het correct, dat wil zeggen op basis van de wettelijke grondslagen, uitbetalen van het juiste bedrag. De indicator voor de definitief toegekende toeslagen scoort beter dan de doelstelling. De in de begroting opgenomen indicator over de rechtmatige toekenning van toeslagen wordt niet doorlopend maar als jaarindicator gemeten. Hij is daarom niet beschikbaar voor deze halfjaarsrapportage. De Douane is de handhavingsdienst die het goederenverkeer aan de buitengrenzen van de Europese Unie controleert. Ook zorgt de Douane voor de heffing en inning van binnenlandse accijnzen en verbruiksbelastingen. De Douane ziet erop toe dat het goederenverkeer volgens de regels verloopt én dat het grensoverschrijdend goederenverkeer wordt gefaciliteerd. De indicatoren voor het douanetoezicht scoren conform de (jaar)doelstelling.

III. Inning

Prestatieindicator	realisatie t/m juni 2016	streefwaarde 2017	realisatie t/m juni 2017
Achterstand invordering	2,5%	2,5-3%	2,5%
Inning invorderingsposten binnen een jaar	55,7%	55-65%	55,3%

Inning is de laatste schakel in het fiscale proces. Voor het overgrote deel loopt de inning geautomatiseerd en nagenoeg de gehele opbrengstenstroom komt dan ook binnen met hooguit enige lichte aandrang. Tegelijkertijd zijn er situaties waarbij zwaardere en arbeidsintensieve instrumenten moeten worden ingezet om achterstallige vorderingen alsnog te innen.

De indicatoren voor de inning scoren beter dan de doelstelling.

IV. Massaal proces

Prestatieindicator	realisatie t/m juni 2016	streefwaarde 2017	realisatie t/m juni 2017
Garantieregeling IH 2016: in maart aangifte gedaan, vóór 1 juli bericht	99,5%	100,0%	100,0%
Definitief vaststellen toeslagen	n.v.t.	85%	32%
Percentage toeslagen dat tijdig wordt uitbetaald	n.v.t.	99,99%	99,96%
Aantal ernstige productieverstoringen (damages)	35	< 56	40

De Belastingdienst is erin geslaagd om de garantieregeling goed uit te voeren. Vanaf juni 2017 is gestart met het definitief vaststellen van toeslagjaar 2016. Tot en met augustus was voor ongeveer 65% van de toekenningen een definitieve beschikking afgegeven. Het definitief toekennen loopt ook de komende maanden nog door en de verwachting is dat de jaardoelstelling van 85% gehaald zal worden.

Het tijdig uitbetalen van toeslagen is als gevolg van enkele verstoringen iets lager uitgekomen dan de doelstelling. Naar verwachting zal het aantal damages in 2017 niet lager uitkomen dan in 2016. Vooral in de maand maart vonden een groot aantal, deels gerelateerde verstoringen plaats.

V. Fraude

Prestatie indicator	realisatie t/m juni 2016	streefwaarde 2017	realisatie t/m juni 2017
Percentage processen-verbaal dat leidt tot veroordeling/transactie	82%	82-85%	80%
Gerealiseerde incasso-opbrengsten	€ 268,6 mln.	€ 71,4 mln.	€ 1,4 mln.
Omgevingsgerichte strafonderzoeken (% opsporingsuren)	18%	> 40%	29%

De FIOD werkt aan de rechtshandhaving door bijdragen te leveren aan het tegen gaan van fiscale, financiële en economische fraude (inclusief fraude met premies, subsidies, toeslagen en in- en export), aan witwasbestrijding, aan het waarborgen van de integriteit van het financiële stelsel en aan de bestrijding van de financiële georganiseerde criminaliteit.

Het percentage processen-verbaal dat leidt tot veroordeling/transactie blijft achter bij de doelstelling. De trend van vorig jaar zet zich door. Steeds meer onderzoeken hebben slechts één verdachte. Dit heeft invloed op het percentage, indien de verdachten worden vrijgesproken of het onderzoek wordt geseponeerd. Tot en met juni had nog maar een beperkt aantal transacties tot incasso-opbrengsten geleid. Inmiddels zijn de onderhandelingen over andere transacties afgerond en deze hebben tot omvangrijke opbrengsten geleid. De begrotingsdoelstelling wordt gehaald. De indicator m.b.t. de omgevingsgerichte strafonderzoeken scoort nu nog onder de norm. Pas in de tweede helft van het jaar zal er reëel zicht komen op het al dan niet halen van deze doelstelling. De verwachting is dat deze niet gehaald wordt.

VI. Toezicht Toeslagen

Hieronder zijn de resultaten opgenomen van het definitief toekennen voor de toeslagjaren 2013 t/m 2015. Van deze toeslagjaren is de definitieve toekenning reeds gevorderd.

Tabel 1: Resultaten definitief toekennen toeslagjaar 2013 (t/m juni 2017) *

	Huurtoeslag	Kinderopvang toeslag	Kindgebonden budget	Zorgtoeslag
Nabetalingen van te weinig ontvangen toeslagen	704.000 50%	224.000 43%	240.000 22%	1.240.000 21%
waarvan:				
€ 0 - € 100	28%	12%	5%	7%
€ 100 - € 500	16%	19%	11%	10%
€ 500 - € 1000	4%	7%	4%	3%
> € 1000	2%	5%	2%	1%

Nihil	346.000 24%	86.000 17%	563.000 51%	3.172.000 53%
Terugvorderingen van te veel uitbetaalde toeslagen	366.000 26%	209.000 40%	305.000 28%	1.577.000 26%
waarvan:				
€ 0 - € 100	6%	10%	6%	7%
€ 100 - € 500	8%	16%	13%	12%
€ 500 - € 1000	5%	7%	6%	5%
> € 1000	7%	8%	4%	3%

* Door afrondingsverschillen kan de som van de percentages in de onderverdeling verschillen van het totaalpercentage.

Tabel 2: Resultaten definitief toekennen toeslagjaar 2014 (t/m juni 2017) *

	Huurtoeslag	Kinderopvang toeslag	Kindgebonden budget	Zorgtoeslag
Nabetalingen van te weinig ontvangen toeslagen	718.000 49%	227.000 45%	216.000 21%	1.017.000 18%
waarvan:				
€ 0 - € 100	30%	14%	5%	6%
€ 100 - € 500	13%	20%	10%	8%
€ 500 - € 1000	4%	7%	4%	3%
> € 1000	2%	5%	1%	1%
Nihil	355.000 24%	79.000 16%	536.000 51%	3.284.000 58%
Terugvorderingen van te veel uitbetaalde toeslagen	386.000 26%	194.000 39%	293.000 28%	1.368.000 24%
waarvan:				
€ 0 - € 100	6%	11%	6%	7%
€ 100 - € 500	9%	15%	13%	11%
€ 500 - € 1000	5%	6%	6%	5%
> € 1000	7%	7%	4%	1%

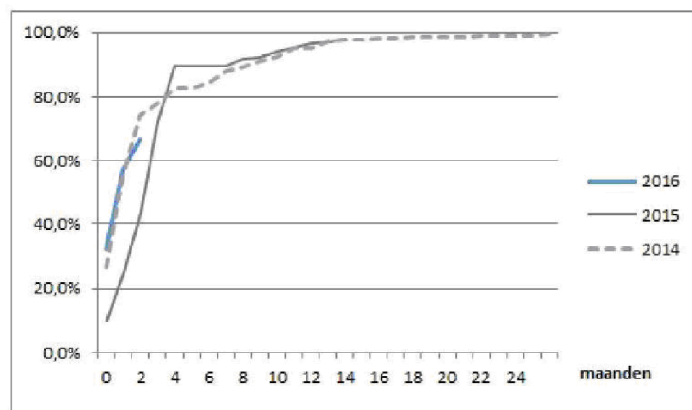
* Door afrondingsverschillen kan de som van de percentages in de onderverdeling verschillen van het totaalpercentage.

Tabel 3: Resultaten definitief toekennen toeslagjaar 2015 (t/m juni 2017) *

	Huurtoeslag	Kinderopvang toeslag	Kindgebonden budget	Zorgtoeslag
Nabetalingen van te weinig ontvangen toeslagen	696.000 47%	219.000 45%	252.000 26%	774.000 15%
waarvan:				
€ 0 - € 100	30%	13%	8%	4%
€ 100 - € 500	11%	19%	12%	7%
€ 500 - € 1000	4%	7%	4%	3%
> € 1000	2%	5%	2%	1%
Nihil	391.000 27%	73.000 15%	396.000 41%	3.287.000 64%
Terugvorderingen van te veel uitbetaalde toeslagen	385.000 26%	197.000 40%	314.000 33%	1.063.000 21%
waarvan:				
€ 0 - € 100	7%	11%	9%	5%
€ 100 - € 500	8%	16%	15%	9%
€ 500 - € 1000	4%	6%	6%	6%
> € 1000	7%	7%	3%	1%

* Door afrondingsverschillen kan de som van de percentages in de onderverdeling verschillen van het totaalpercentage.

Het definitief toekennen van de toeslagen 2016 (DT2016) ligt op schema. Eind augustus 2017 was ongeveer 65% geformaliseerd (zie de onderstaande figuur).

Figuur 1 Percentage definitief toegekend afgezet tegen het aantal maanden vanaf 1 juli na het berekeningsjaar

De ontwikkeling van het openstaande bedrag aan terugvorderingen in het eerste halfjaar van 2017 is als volgt:

Tabel 4: Ontwikkeling openstaande terugvorderingen totaal per 30-6-2017 (bedragen zijn in miljoenen euro's)

Openstaande vorderingen per 1-1-2017	1.644
- Nieuwe vorderingen	685
- Oninbaar	-49
- Ontvangen	-685
Openstaande vorderingen per 30-6-2017	1.595